

Opravništvo: Ljubljana, Knačjeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selem-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja JUTRO
vsa ponedeljska jutranja — Na-
roča se posebej in velja po post
prejemna Din 4.—, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno

Uredništvo:

Ljubljana: Knačjeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

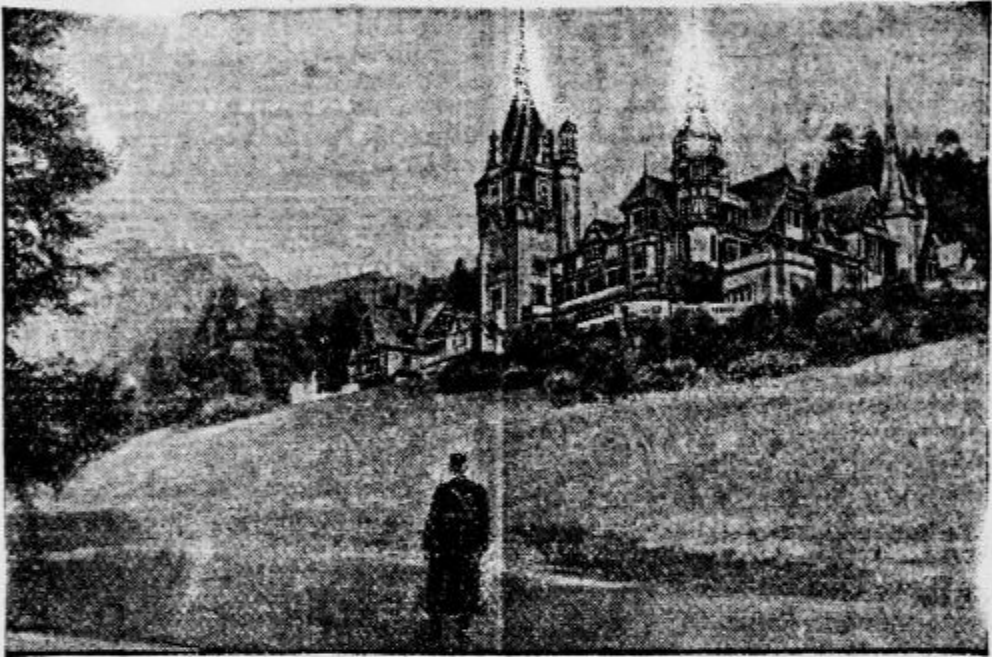
Rumunski obračun s teroristi

Zaradi umora dr. Duce se je vlada odločila radikalno iztrebiti ves teroristični fašizem — Izvajanje obsednega stanja — Priprave za pogreb ustreljenega državnika — Venec Nj. Vel. kralja Aleksandra — Zastopstvo našega Narodnega predstavništva

Bukarešta, 1. jan. r. Vsa Rumunija se v znaku splošne narodne žalosti klanja ob mrtvaškem odru svojega zaslužnega sina in velikega državnika, ministrskega predsednika dr. Jona Duce, ki je postal žrtev zločinske roke. Na tisoče in tisoče ljudi je v teku večerajšnjega in današnjega dne defiliralo mimo mrtvaškega odra in s tem ob enem manifestiralo voljo vsega rumunskega naroda, da odklanja metode teroristov, ki bi se radi, podpihovani od gotovih krogov iz inozemstva, z atentati in nasiljem polastili državne oblasti.

Zasliševanje aretiranega atentatorja in njegovih sokrivcev je dokazalo, da se je pripravljala cela serija atentatov ter da so bili strelji v Sinaji samo signal za začetek velike teroristične akcije. Množe se znaki, da je ta akcija uživala podporo fašistično in hitlerjevsko usmerjenega inozemstva ter da je pokret »Zelezne garde« v svoji sedanji obliki delo tujih agentov. V pravilni presoji položaja je vlada proglasila obsedno stanje ter uvedla strogo cenzuro, da na ta način čim hitreje zatrti to podzemeljsko akcijo.

Jutri se bo z največjimi svečanostmi ob navzočnosti kralja Karola vršil pogreb dr. Duce. Prvotno je bilo nameravano ustreči želji pokojnika in ga pokopati v njegovem domačem kraju, sedaj pa so zaradi neugodnega vremena sklenili, da ga začasno pokopljejo v Bukarešti. Solidarnost rumunskega naroda se je manifestirala prav posebno v ponudbi, ki jo je stavil najhujši nasprotnik pokojnega dr. Duce, Jurij Bratianu, da začasno pokopljejo dr. Duce v njegovi rodbinski grobnici. Umor šefa liberalne stranke je potisnil v ozadje vse osebne in strankarske spore in ojačal solidarnost rumunskega naroda.

Kraljevi dvorec Peleš v Sinaji, kamor so po atentatu prenesli truplo dr. Duce

Izredni varnostni ukrepi

V zvezi z odkritji o atentatu v Sinaji je izdala vlada izredne ukrepe za zaščito reda in miru

Bukarešta, 1. januarja. r. Energična preiskava, ki je bila uvedena v zvezi z atentatom v Sinaji, je rodila presenetljive uspehe. Atentator je bil sprva skrajno zakrknjen in je dosledno trdil, da je izvršil svoj zločin iz lastne pobude brez vednosti drugih, v teku nadaljnjega zasliševanja pa je izpremenil svojo taktiko in izpovedal senzacionalne podrobnosti o tajni organizaciji »Zelezne garde«, ki si je dala za nalogo, da vsako čeno strmojaviti sedanji režim, odpraviti parlamentarizem in ustoličiti fašistično diktaturo po vzoru nemškega narodnega socializma. Atentator Constantinescu je med drugim izpovedal, da je nameraval izvršiti atentat že pred več tedni za časa volilne borbe. Izdal je tudi, da je bila

nameravana cela serija atentatov

na predstavnike sedanjega režima in državnega reda ter da so zarotniki nameravali izkoristiti volilno borbo za državni udar. Akcija pa se je izjalovila deloma zaradi nediscipliniranosti zarotnikov, deloma pa zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, ki so jim bila objavljena iz inozemstva, a niso prispela pravočasno.

Na podlagi teh ugotovitev se je vlada odločila za najodločnejše ukrepe za zaščito reda in varnosti v državi. Ministrski svet je na svoji prvi seji obširno razpravljalo o potrebnih ukrepih ter je sklenil proglasiti nad vso državo

obsedno stanje

Kralj Karol je tozadevni dekret takoj podpisal in je obsedno stanje stopilo v veljavo o polnoči od sobote na nedeljo. Ker je ugotovljeno, da so v pokretu »Zelezne garde« sodelovali tudi mnogi javni mesečenci, je ministrski svet sklenil s takojšnjo veljavnostjo suspendirati vse državne uradnike brez razlike na njihov položaj, prav tako pa tudi vse učitelje in vse duhovnike, ki so kakorkoli sodelovali v političnih organizacijah, zapletenih v to teroristično akcijo. Vlada je obenem sklenila izdati poseben

zakon o zaščiti države

ter bo vse te svoje ukrepe naknadno predložila parlamentu v odobritev. Istočasno s proglasitvijo obsednega stanja je vlada uvedla preventivno cenzuro za ves rumunski tisk. Glede inozemskega tiska doslej niso bile izdane nikake omejitve. Upoštevalo se je dejstvo, da sodeluje v pokretu »Zelezne garde« predvsem akademski omladina, je vlada obenem sklenila obširne ukrepe glede discipliniranja in očiščenja dijaških vrst.

Strogi varnostni ukrepi

Na osnovi sklepa vlade glede obsednega stanja je izdal komandant II. armije v Bukarešti general Jonescu naslednje ukrepe: 1. Vsi rumunski državljani morajo izkazane do 2. januarja ob 18. ure

izročiti vojaškim oblastem vse svoje orožje ne glede na to, ali imajo dovoljenje za nošenje orožja ali ne.

2. Zabranjena je nošnja vsakršnih znakov ali uniform političnih ali kakršnihkoli drugih organizacij s izjemo vojaške uniforme in članov onih organizacij, ki bodo za to dobile posebno dovoljenje.

3. Zabranjena so vsa zborovanja in manifestacije s izjemo običnih zborov delniških družb, državnih podjetij, odnosno trgovskih in industrijskih podjetij, za katere izdaje posebno dovoljenje pristojni komandant armije.

4. Vsi javni lokali brez razlike morajo biti zaprti popolnoma. To velja prav tako za gostilne in kavarnarje, kake za gledališča, kinematografe, varietete in vsa druga zabavišča.

5. Vse publikacije so podvržene preventivni cenzuri.

6. Vsakdo, ki bi kršil te ukrepe, bo kaznovan po določilih zakona o izjemnem stanju.

Mir v vsej državi

Bukarešta, 1. januarja. AA. Rador poroča: V vsej državi vladata popoln red in mir. Nikjer ni prišlo do nikakega incidenta.

Ducov testament

Bukarešta, 1. januarja. r. Na večerajšnji seji ministrskega sveta so otvorili testament pokojnega dr. Duce. Dr. Duce je zapustil vse svoje premoženje svojemu sinu Juriju Duci, ki je sedaj svetnik poslanstva v Tokiju. Vdova pokojnega dr. Duce ima pravico do doživetja do smrti, kar pomeni, da jo bo dobila vsa premoženja. Nadalje izraža dr. Duce v svoji oporoki željo, da ga pokopljejo v samostanu v Urserni v srezu Baltea. Poseben odbor je določil vse podrobnosti svečanega pogreba, ki se bo vršil na državne stroške. Zaradi trenutnih vremenskih in prometnih neprilic pa bo pokojnikovi želji ustrezno pozneje ter bodo njegovo truplo začasno pokopali v rodbinski grobnici rodbine Bratianu v Bukarešti.

Vsa prestolnica je v znaku najgloblje žalosti. Raz vsa državna in zasebna poslopja plapolajo črne zastave, dom liberalne stranke pa je od tal do strehe drapiran s črno prevleko. Danes dopoldne se je celokupni diplomatski zbor korporativno poklonil ob mrtvaškem odru.

Delegati jugoslovenske vlade in Narodnega predstavništva na pogrebu

Beograd, 1. januarja. r. V želji, da izkaže poslednjo čast pokojnemu predsedniku rumunske vlade, je ministrski svet sklenil odposlati na pogreb posebnega zastopnika v osebi ministra brez portfelja dr. Dragutina Kojića. Prav tako bo odposlalo posebno delegacijo jugoslovenske narodne predstavništva. Senat bo zastopal

Dr. Jon Duce

podpredsednik dr. Uroš Krulj, skupščino pa podpredsednik dr. Kosta Popović. Vsi trije zastopniki so sredi odpotovali v Bukarešto, kjer so danes položili na mrtvaški oder krasne vence in imenu jugoslovenske vlade, senata in Narodne skupščine.

Jutri dopoldne ob 11. se bo vršila v Saborni cerkvi v Beogradu zadušnica za pokojnim dr. Ducem. Cerkvenemu opravilu

bodo prisostvovali predstavniki vlade in Narodnega predstavništva ter celokupni diplomatski zbor.

Venec Nj. Vel. kralja

Bled, 1. januarja. r. Po naročilu Nj. Vel. kralja je odpotoval v Bukarešto poseben poslanec, ki bo v kraljevem imenu izrazil sožalje in položil na krsto pokojnega predsednika rumunske vlade dr. Duce venec Nj. Vel. kralja Aleksandra.

Vlada narodne koncentracije?

Bukarešta, 1. januarja. r. Kakor se domnava, bo takoj po pogrebu, po vsej verjetnosti v četrtek izvršena rekonstrukcija rumunske vlade. Na osnovi sporazuma šefov vseh političnih strank bo vlada preobnovljena tako, da bi dobila značaj vlade narodne koncentracije, da se tako kar najbolj manifestira solidarnost vsega rumunskega naroda. Dr. Angelescu bi obdržal samo ministrsko predsedništvo, prosvetno ministristvo in še dva druga resora, ki sedaj nista zasedena, pa bodo dobili predstavniki posameznih strank izven dosedanje vlade. Istočasno bo imenovanih tudi več državnih podtajnikov. Kakor vse kaže, bo pri tej priliki tudi definitivno likvidiran spor med obema frakcijama liberalne stranke, kar bi položaj režima še bolj utrdilo.

Mahinacije od zunaj

Francoški politični krogi ogorčeno obsojajo pisanje hitlerjevskega in fašističnega tiska

Paris, 1. januarja. r. Francoški listi z največjim ogorčenjem obsojajo pisanje nemškega hitlerjevskega tiska, ki zelo čudno piše o atentatu v Sinaji in namiguje, da bi mogla tragična smrt dr. Duce zamegliti odnose med Rumunijo in Francijo ter Malo antanto, češ da je s smrtjo pokojnega dr. Duce izginil najvnetejši zagovornik usmerjenosti rumunske politike. Nekateri listi, kakor »Berliner Lokal-Anzeiger«, napovedujejo popoln preokret v rumunski zunanji politiki, češ da atentat v Sinaji dokazuje naraščajočo moč rumunskega nacionalističnega pokreta. Isti list ve o slo potofati, da bo odpovedana konferenca Male antante v Zagrebu, češ da Rumunija namara več sodelovati. »Vossische Zeitung« gre še dalje in govori o smrti rumunskega parlamentarizma, češ da so strelji v Sinaji zadali smrtni udar demokraciji in režimu v Rumuniji ter da pride sedaj na krmilo nacionalistična diktatura.

V francoskih političnih krogih s največjim ogorčenjem odklanjajo ta podtikanja nem-

škega tiska in opozarjajo na to, da je bilo v Franciji še davno znano, kakšno propagando vršijo hitlerjevski agenti v Rumuniji. Ta propaganda je zapeljala peščico mladih ljudi, da so začeli rovariti proti interesom svoje lastne domovine, ne da bi se tega prave zavedali. Jasno je, da mora biti sedaj tem mahinacijam konec in rumunska vlada je s svojimi ukrepi že dokazala, da ne bo več trpela takega škodljivega vmešavanja v rumunsko notranje zadeve. Nihče v Franciji pa niti najmanj ne dvomi, da bodo ostali prijateljski odnosi Rumunije do Francije in Male antante tudi v bodoče enako pristrani in neskaljeni, kakor so bili dosedaj. Slično kakor hitlerjevski komentari atentat v Sinaji tudi fašistični tisk, ki s simpatijami piše o akciji »Zelezne garde«, češ da je treba laždemokraciji povsod napraviti konec. Fašistični tisk izraža nado, da bo atentat v Sinaji le še ojačal akcijo »Zelezne garde«, in da bo prej ali slej odklonkalo tudi rumunskemu parlamentarizmu.

Razburljivo silvestrovanje na Veliki planini

Tri Ljubljankanke, ki so v megli zašle v dolino, so povzročile na planini mnogo razburjenja in strahu

Kamnik 1. januarja. Kakor vsako leto so tudi letos za Silvestrovo odšli v planine večje družbe smučarjev, da tam počakajo Novo leto. Letos jih je zlasti mikala ugodnost dveh praznikov in upanje, da bodo na planinah našli boljši sneg, katerega jim je v dolinah pokvaril dež.

Na Veliki planini že zdavna ni bilo na Silvestrovo toliko gostov kakor letos. Večje družbe so prišle že v soboto popoldne, največ pa jih je prispelo v nedeljo dopoldne. Snežne prilike niso bile baš idealne, vendar pa je s smuko še šlo za silo. Gornja plast snega je bila sicer razmočena, pod njo pa je bila še debela naslaga pršica. Po takem snegu je smuka kakor pomladi, vendar pa se smučarji boje takozvanih vetrnic, to je globokih kraških kotanj, katere veter zasuje s pršicem in jih popolnoma pokrije. Smučarji se jih izogibajo, ker je nevarnost, da se na takem mestu vozač globoko udere v jamo. Silvestrovanje na Veliki planini je še vsako leto poteklo v veselem razpoloženju in živahni planinski zabavi, kakor je mogoče le v družbi, ki se čuti za eno družino. Letošnje silvestrovanje pa je bilo v znaku velikega razburjenja in strahu, da so se ponesrečile tri smučarke.

V nedeljo popoldne je mnogo smučarjev odšlo iz koč na Veliki planini, da se navžijejo krasne prirode. Med njimi je bila tudi družba iz Zgornje Šiške pri Ljubljani, v kateri so bili: ga. Mirka Pretnarjeva s soprogom, Betka Juvančeva in Albina Rolina. Vozili so proti Tihi dolini. Kljub mokremu snegu je šlo navzdol dokaj hitro. V hipu pa je zavladala gosta megla, ki se ji je pridružil še vihar s snežnimi za-

meti. G. Pretnar je naenkrat opazil, da je docela sam. Začel je na ves glas klicati svoje pogrešane spremljevalke, toda od nikoder ni bilo nobenega glasu. Klical je toliko časa, da je že sam

docela onemogel

Na srečo so njegove klice slišali smučarji, ki so bili v bližini koč. V koči so bili namreč že vznemirjeni, ker se družba toliko časa ni vrnila in so jo na vse strani iskali. Ko so zaslišali klice, so prihiteli takoj na pomoč in našli G. Pretnarja skoraj popolnoma onemoglega in prezeblega. Nemudoma so ga odpremili v koč.

V koči so na vest o pogrešanih smučarkah takoj sestavili reševalno ekspedicijo, v katero so se prijavili najboljši planinci in smučarji. Pogrešane smučarke so iskali vso noč in ves današnji dan, toda zaman.

Velika letalska nesreča v Belgiji

Angleško potniško letalo je treščilo na tla in zgorelo — 10 mrtvih

Bruselj, 1. januarja. r. V soboto popoldne se je pripetila v bližini Bruselja huda letalska nesreča, ki je zahtevala 10 smrtnih žrtev. Veliko trimotorno angleško potniško letalo »Apollo« je popoldne startalo v Bruslju za London. V letalu je bilo poleg dveh pilotov še 8 potnikov, med njimi dvojica žensk. Zaradi goste megle je letalo okrog 14. v višini 80 m zadelo ob anteno bruselske radio — postaje ter je v naslednjem hipu strmoglavilo na zemljo. Ob udaru na zemljo se letalo hancin in letalo je bilo v naslednjem hipu v plamenih. Kljub temu da so z bližnje radio — postaje takoj prihiteli na pomoč, niso mogli nikogar rešiti. Oba pilota in vel

potniki so zgoreli, od letala pa je ostalo samo železno ogrodje. Med potniki je bilo 7 Angležev, 1 Norvežan, 1 Poljak in 1 Belgijec. Vsi so potovali v London, da bi v krogu svojevoj proslavili novo leto. Nesrečo je zakrivila po mnenju strokovnjakov samo megla, 235 m visoki stolp radio — postaje je bil predpisan razsvetljen, vendar pa pilot zaradi megle luči ni opazil, ker je vozil mnogo nižje. O nesreči so bile takoj obveštene belgijske in angleške oblasti. Na stroške zrakoplovne družbe bodo telesne ostanke ponesrečenec prepeljali v njihovo domovino.

„Garda de Fer“

Pokret Zelezne garde predstavlja v Rumuniji neko vrsto fašizma odnosno hitlerizma. Že kmalu po vojni se je razširila med dijaštvom protizidovska propaganda, ki jo je vodil profesor Cuza. Pokret je zavzel v dijaških vrstah vedno večji razmah, tako da je bil profesor Cuza sam prisiljen zaustaviti svojo akcijo, ko je videl, da je mladina zabredla predaleč. Sam je bil na protizidovskem programu izvoljen za narodnega poslanca, vendar pa se je docela oddvojil od ekstremne skupine, ki se ji je postavil na čelo mladi, a ambiciozni student Korneli Zelea Codreanu.

V svoji borbi proti židom je Codreanu zasledil tako daleč, da je smatral zagovornike židov prav tako za sovražnike rumunskega naroda kakor žide same. Zaradi tega je nekega dne potegnil revolver in ubil policijskega prefekta v Jašiju, čistokrvnega Rumuna. Bil je aretiran, toda sodišče ga je kot mladoletnega in za svoje dejanje neodgovornega opustilo.

Codreanu je nato še z večjo vneto nadaljeval svojo akcijo in osnoval sedanjo Zeleno gardo, ki se je takrat imenovala Garda arhangela Mihaela. Organizacija se je v svoji akciji posluževanja nasilja in terorja in ko so v Nemčiji ustanovili jeklene čelade ter hitlerjevske bojne organizacije, je tudi Codreanu po njihovem vzorcu pretvoril svojo organizacijo v politično organizacijo, se docela ločil od profesorja Cuze ter prijavil svojo stranko pod imenom Garda de Fer, to je Zeleno gardo. Čeprav ta politična skupina ni nič pomenila, je vendarle z uspehom nadaljevala svojo akcijo zlasti v pokrajinah, kjer je mnogo židov. Edina resna oseba, ki se je pozneje pridružila temu pokretu, je bil upokojeni general Cantacuzena, ki se je proslavil v svetovni vojni.

Glavna točka programa Zelezne garde je bila borba proti židom in s to parolo je bila organizacija tudi v volitve. Posebno aktivna je bila Zeleno gardo ob priliki predzadnjih parlamentarnih volitev. Njena aktivnost se je kazala zlasti v izzivanju nemirov in neredov in Zeleno gardo ima na vesti tudi celo vrsto umorov in drugih zločinov. Pozornost je vzbujala zlasti dejstvo, da so mladeniči, ki so pripadali tej organizaciji, razpolagali z ogromnimi finančnimi sredstvi. Že takrat se je zadrževalo, da dobivajo denar iz inozemstva ter da vzdržujejo najtesnejše zveze s hitlerjevci. Ta domneva se je pokazala za točno in vsa zapadna Evropa je videla v Zeleni gardi hitlerjevsko ekspozičuro v Rumuniji.

Ko je prišel na vlado pokojni dr. Duce, je od mnogostevnih prijateljev demokracije dobival pozive, naj ne dopusti, da se v Rumuniji še nadalje širi pokret Zelezne garde, ki je samo še orodje inozemske propagande in nima nič skupnega s pravim rumunskim nacionalizmom. Ko je Zeleno gardo ob priliki zadnje volilne kampanje začela terorizirati celo državne oblasti in je resno ogrožala javni red in mir v državi, se je pokojni dr. Duce odločil za razpust te politične organizacije. 10. decembra je bil objavljen sklep vlade, s katerim je bila Zeleno gardo proglašena za organizacijo, ki ogroža mir in red in zaradi tega odrejen njen razpust. Z istim sklepom vlade so bile razveljavljene tudi vse kandidatne liste Zelezne garde.

Pozno popoldne so obvestili o domnevnih nesreči tajništvo SPD v Kamniku s prošnjo, naj organizira večjo ekspedicijo. Vsi so bili prepričani, da so se pogrešane smučarke ponesrečile. Tajništvo SPD v Kamniku je o tem obvestilo osrednji odbor v Ljubljani s prošnjo naj polzve, ali pogrešane smučarke niso morda že v Ljubljani. Prejeli pa so negativen odgovor. V Kamniku so nato takoj organizirali večjo ekspedicijo, ki se je baš odpravljala na pot, ko je dospelo obvestilo, da so pogrešane smučarke že najdene. Zašle so namreč globoko v dolino in se zaradi megle niso upale vrniti po neznanim terenu nazaj v koč. V dolini megla ni bila tako gosta in so se zato napotile proti Lučam, kamor so prispile

zdrave in nepoškodovane

Vest je bila takoj sporočena v koč na Veliko planino, koder se je strah in razburjenje takoj izpremenilo v zadovoljstvo in veselo novoletno razpoloženje.

Premestitve v šolski službi

Beograd, 1. januarja. p. S kraljevim ukazom so na predlog prosvetnega ministra premeščeni Neža Zadnik iz Slovenske Bistrice in Marija Kern iz Slovenske Bistrice na žensko meščansko šolo v Celju.

Poplavna katastrofa v Bosni

Noč groze s silnim nalivom in strelo — Vode so podrle nasipe in poplavlile cele pokrajine — Obupano prebivalstvo prosi pomoči

Banjaluka, 1. jan. d. Jug je v Bosni povzročil nenadne hude poplave. Sneg se je začel v višinah in po dolinah hitro taliti, razen tega je v noči na nedeljo divjalo silovito neurje. Lilo je kakor iz škafa, obenem pa grmelno in treskalo. To je bila ena najstrašnejših noči, kar jih v lanskem letu pomnijo Bosanci. Deset velikih naselij se je borilo z vsemi sredstvi proti razbesnelemu elementu, ki je napolnil vse struge, divjal po dolini in zalil nepregledne bosanske ravline. Nenadna poplava je mahoma prestopila čvrste obrambne nasipe in v nekaj urah pokrila tisoče in tisoče hektarov plodne zemlje. V pokrajinah okrog reke Vrbasa, Plive, Ukrine, Bosne, Une, Spreče in Sane je prebivalstvo preživljalo strašne ure ne toliko zaradi inetja, kakor baš v skrbi za lastno golo življenje.

Vesti, ki prihajajo iz poplavljenih krajev, upravičeno vzbujajo bojazan, da je ne samo uničeno milijonsko premoženje, temveč da so poplave zahtevale tudi

človeške žrtve. Nekatera naselja pa tudi mesta je voda povsem zalila ali pa jih obkrožila, da so kakor samotni otoki, odrezani od prometa. Tako je reka Vrbasa pri Banjaluki od 70 cm narasla za cele 3,50 m, česar ne pomnijo niti najstarejši prebivalci. Vrbasa je prestopil strugo pri Trapistih, Klanjci in Petoševu ter preplaval cesto Banjaluka-Bosanska Gradiska. Potniški avtobus je voda presečela, da je ostal osamljen na cesti, do čim so potniki pobegnili nazaj. Vse zveze s Slavonijo so prekinjene.

Pri Doboju je Bosna poplavlila vse dolnje mesto, okrog 200 hiš. Tu se promet vrši s čolni. Ljudje v paničnem strahu rešujejo, kar se da rešiti, ker voda še neprestano narašča. Vse se boji, da bo ta povenjen še večja, kakor je bila ona v l. 1925.

Najhušji pa je položaj v Bosanskem Novem, kjer je prebivalstvo preživelo težke ure. Vso noč je moralo varovati dušičke nasipe, ker je voda neprestano naraščala. Ves trud je, žal, bil zaman.

Ob zgodnjem jutru je bilo mesto povsem ohlajeno od vode, del mesta pa je voda hitro zalila. Potniški avtobus, ki je krenil zjutraj iz Dervente v Prnjavor, je takisto zajela voda in je ostal na poplavljeni cesti. Mostovi se rušijo, in ker so domala vsi leseni, bodo do zadnjega postali žrtve deročee vode. Reka Pliva pri Jajcu je zalila dolnje mesto.

Oblasti v Banjaluki s skrajno vneto vzdržujejo stike s poplavljenimi kraji. To je tembolj težko, ker je neurje pretiralo precej brzovirnih in telefonskih žic. Storjeno je bilo vse, da se obdrži nasipi ob Vrbasu, Uni in Bosni, v kolikor jih voda že ni razjedla. Banska uprava v Banjaluki neprestano prejema brzovirne prošnje za nujno pomoč. Zaradi tega obupnega položaja je banska uprava brzovirno zaprosila za potrebne ukrepe ministrstva socialne politike kakor tudi notranje ministrstvo, saj gre za ogromno narodno premoženje in za človeška življenja. Zadnja poročila javljajo, da se povenjen še širi, hiše se rušijo, obseg katastrofe narašča.

slo ter bil dodeljen 1. četi 1. bataljona 11. pešadijskega polka.

Kakor se vidi, odgovora, ki sem ju prejel, nista rešila vprašanja, kateri Slovenec je l. 1915. bil učitelj telovadbe na srbski gimnaziji v Prizrenu. Kratko poročilo o Jerinu in Gosarju sem poslal v Prizren, dodal Jerinovo sliko in po profesorju prizrenskega pravoslavne bogoslovja g. Mirku Jovanoviću povprašal g. senatorja Petra Kostića, ki je l. 1915 bil v Prizrenu, ali bi spoznal Jerina. Prejel sem od g. Jovanovića ta-le odgovor: »Gosp. senator Kostić drži, da če onaj Slovenec, nastavnik gimnazije i Soko biti ne Jerin nego Gosar. Misli da če biti Gosar po tome, što je zapamtio da mu je prežime kratko i što se ovo prezime podudara sa njegovim slušnim pamćenjem. Uputio me je na nekoga mladje Prizrence, koji su 1915 bili učenioci ovašnje gimnazije. Zanimljivo je, da je jedan od njih dobro zapamtio pokojnog vrlkog Gosara, i kaže da Jerin. Koga sam pokazao na onoj slici, nije bio njihov nastavnik i načelnik Sokola. Većina tvrdi, da je bio Slovenec, da je u Prizren došao pred naš slom 1915 godine, ali da mu ne znamo prezimena. Moram Vam napomenuti, da je tada starijih ljudi u Prizrenu malo bilo. Jer su se nalazili u vojsci i na bojištu, a mladji, tadašnji učenioci gimnazije, sećaju se najopštijih stvari, mnogi čak i lika Gosarova, ali prezimena zasad se niko ne može setiti. Ipak se možemo pouzdati u sećanju g. Kostića, pošto je on tada bio u Prizrenu.«

Iz tega prizrenskega poročila, ki sem zanj g. Jovanoviću mnogo hvale dolžan, moremo z veliko gotovostjo sklepati, da onaj Slovenec, ki je bil 1915 učitelj telovadbe v Prizrenu, ni bil Jerin. Manje je gotovo, da je bil Gosar; mogla bi biti kakšna tretja oseba. Važna bi nam sedaj bila Gosarjeva slika. Če jo dobim, jo pošljem v Prizren, da jo tam nekako verifikirajo.

Če tudi na prvotno vprašanje še ne morem dati čisto sigurnega odgovora, se mi je vendarle zdelo vredno javnosti izročiti podatke o Jeriju Jerinu in Ivanu Gosarju, o dveh Sokolih, ki sta za pravo jugoslovensko sodobnost žrtvovala življenje.

Prof. dr. Fr. Ilesić.

Novi grobovi

Na starega leta dan je v Ljubljani umrla v visoki starosti 90 let gospa Marija Habičeva, zasebnica in mati g. Frana Habiča, upokojenega člana Narodnega gledališča. Poleg njega žalujeta za njo tudi sinova Ivan in Avgust. Pogreb ugodne gospe bo v torek ob 15.30 izpred hišne hiše na Vidovdanski cesti na pokopališču k Sv. Križu.

V Novem mestu je včeraj v zgodnjih jutranjih urah umrla 72letna posestnica gospa Neža Perko-Jelencova. Pokojnica je bila rojena na Kalu pri Mirni peči. Živela pa je v Novem mestu, kjer je bila splošno znana in priljubljena. Zapuščata tri omožne hčerke. Pogreb bo 2. t. m. ob 15.30 izpred hiše žalosti na mestno pokopališče v Novem mestu.

V Celju je na starega leta dan ob 20. umrla v hiši trgovca g. I. Hönigmann v Prešernovi ulici št. 7 v visoki starosti 83 let ga. Ana Eggersdorferjeva, roj. Petričeva, vdova po prokuristu g. Avgustu Eggersdorferju. Pokojnica se je rodila v Ljubljani ob Taboru, kjer je bil njen oče Ivan Petriček oskrbnik. Poročila se je z dolgoletnim prokuristom tvrde D. Rakusch v Celju g. Avgustom Eggersdorferjem. Oba sta mnogo občevala v slovenskih krogih in bila stariim Celjancem dobro znana ter splošno priljubljena. Vzgojila sta dvojce otrok: sina, ki je že umrl, in hčerko Anči, ki je poročena z uglednim celjskim trgovcem g. Hönigmannom. Pokojnica je bila plemenita in srčno dobra gospa, ki je v svoji dobrotljivosti vedno rada podpirala reveže. Pogreb bo v torek ob 15.30 iz hiše žalosti na mestno pokopališče.

Pokojnik bodi ohranjen časten spomin, preostali nam iskreno sožalje!

KINO SOKOLSKI DOM

Louis Trenker in Luisa Ullrich v visokim alpskem filmu

„Planine kličejo“

Predstave v torek, sredo in četrtek ob 18.30 in 20.30. Za dopolnilno nov zvočni tehnik. PRIDE! PRIDE!

»Nekoč je živel muzikante«

GEN. 10. 8. 6. 5. 4. DIN

Francoska spomenica v Berlinu izročena

Včeraj jo je izročil francoski poslanik kancelarju Hitlerju — Optimizem Paul Boncourja

Berlin, 1. januarja. g. Kancelar Hitler je danes sprejel francoskega poslanika Ponceta, ki mu je izročil Aide memoire francoske vlade glede razorožitvenega problema. O vsebini razgovora med Hitlerjem in Poncetom ni bilo do sedaj izdano nobeno uradno sporočilo. Vsebinska spomenica se bo najbrž krčila z napovednim francoskega tiska glede stališča francoske vlade o razorožitvenem problemu.

Pariz, 1. januarja. g. Zunanji minister Paul-Boncour je danes zastopnikom listov o pogajanjih z Nemčijo in o političnem položaju v Evropi izjavil: Ne razumem zakaj vprašujejo, ali bo prišlo do direktnih pogajanj z Nemčijo, ker se že več tednov vrše. Normalna izmenjava misli med državama uradoma pripravila normalne sestanke pri Društvu narodov. Odkritostno upamo, da bodo sporočila Francois Ponceta preprčila nemško vlado, da je pot za znajanje splošnega oboroževanja in za medsebojno varnost odprta. Od sodelovanja Nemčije in Francije po odvisno, da bo delo v Ženevi dobilo novo pobudo. Zato sem bil glede na to posebno srečen ob plemenitem govoru Roosevelta in ob izjavah Molotova in Litvinova. Bili smo tudi popolnoma enakega mnenja z dr. Benešem, Simonom in Hymanom pri zadnjih posetih, da bo Društvo narodov zmagozono obvladovalo sedanje težkoče. Dogodki zadnjega časa nam dajejo prav. Naša politika paktov in zvez proti napadalci predstavljala omrežje varnosti nad ogroženimi ozemlji Evrope. Smo na pravem potu.

Francoska spomenica

Pariz, 1. januarja. s. Po razgovorih ministrskega predsednika Chautempsa z berlinskimi poslaniki je vlada deloma izpremenila svoje namere. Berlinski poslanik ne bo vzel s seboj spomenice, temveč bo njeno besedilo sporočeno kancelarju Hitlerju šele po sestanku zunanjega ministra Boncourja z angleškim zunanjim ministrom Simonom prihodni teden. Sedaj smatramo, da je boljše počakati na izid sestanka Simona in Mussolinija, da zvedo, kako presoja angleški minister okoliščine za angleško-francosko-italijanski sporazum. Simon bo prišel v Pariz najbrže 6. januarja. Po njegovih razgovorih z Boncourjem bo načrt za Berlin določene francoske spomenice dobil svojo končno veljavno obliko. O vsebini spomenice bodo obveščene vse zainteresirane države Anglija, Italija, Mala antanta, Belgija, Poljska in Rusija.

»Matin« svari Paula Boncourja, naj se ne

lovi z fantomom razorožitvene kontrole. List smatra učinkovito kontrolo oboroževanja za nemogočo. Češ, da sankcije proti državam, ki bi kršile pogodbo, ne bodo sklenjene. Domnevajo, da predstavlja ta članek stališče francoskega poslanika v Berlinu Francois Ponceta in vojnega ministra Daladierja.

Ugoden odmev Rooseveltovih izjav

Pariz, 1. januarja. d. Govor predsednika Zedinjenih držav Roosevelta ob priliki svedočenosti v spomin nekdanjemu predsedniku Wilsonu, v katerem se je izrekel proti novi oborožitvi Nemčije, proti reviziji mej in za ohranitev Društva narodov, se sprejeli francoski politični krogi z največjim zadovoljstvom. Odločne besede predsednika Roosevelta bodo brez dvoma zapustile najgloblje vtis tudi po vsej ostali Evropi in so zbudile nov optimizem, ki je prišel ob koncu l. 1933, polnega mednarodnih pretresljev, v pravem času.

Francoska vlada se strinja v celoti s govorom predsednika Roosevelta, predvsem s tem, da se mora Društvo narodov ohraniti, kakršno je, ker je edino njegova zasluga, če se more še vzdržati mir. Čeprav Amerika ni članica Društva narodov, odobrava v celoti njegovo akcijo. Zedinjene države so z Društvom narodov v zadnjih desetih letih sodelovale v mnogih vprašanjih ter so pripravljene nadaljevati to sodelovanje v interesu narodov. Francoska vlada se popolnoma strinja s predsednikom Rooseveltom, da je 90 odstotkov narodov na svetu zadovoljnih s svojimi dosedanjimi mejami in da ne zahtevajo ničesar drugega kakor življenje v miru. Samo 10 odstotkov narodov je, ki ustvarjajo čustvo nesigurnosti z akcijami za polastitev ozemlja svojih sosedov. Francoska vlada more v celoti tudi podpisati štiri točke, ki jih je obrazložil predsednik Roosevelt glede razorožitve in ki predstavljajo njegov predlog, predložen meseca maja Herriotu in Macdonaldi, ko sta ga posetila v Washingtonu. Te štiri točke so:

1. Postopno zmanjšanje ofenzivnega orožja. 2. Dovolitev posameznim narodom, da zgrade na svojih mejah stalne utrdbe zaradi obrambe svojega ozemlja. 3. Mednarodna kontrola nad oborožitvijo vseh narodov, da se onemogoči tajno oboroževanje. 4. Vsi narodi se morajo svedeno zavzeti, da ne bodo dovolili svojim vojskam prehoda na tuje ozemlje zaradi aneksije. Ako bi kakršna država odbila sprejem take pogodbe o nenapadanj, ki se predlaga vsem civiliziranim narodom, naj bi vedele vse države, kako se je treba ubraniti pred napadalcem.

Francoski listi vidijo v včerajšnjem govoru Roosevelta svarilo Nemčiji ter moralno podporo francoski mirovni politiki.

Velik zbor JNS v Zagrebu

Zagreb, 1. januarja. d. Danes se je vršilo veliko zborovanje Jugoslovanske nacionalne stranke. Zborovanju je predsedoval predsednik kluba JNS v občinskem odboru inž. Saj. Glavni govornik je bil minister na razpoložanju g. Juraj Demetrotić, ki je v obširnem govoru orisal prilike v državi ter delo vlade in Narodnega predstavništva za konsolidacijo političnih, gospodarskih in socialnih prilik v državi. V znanosnem govoru je orisal del šestolonskega režima in naglasil, da morejo rovarji doma in v inozemstvu delo na konsolidaciji sicer še ovirati, ne predstavljajo pa več nobene nevarnosti. Svoj govor, ki so ga sprejeli navzoči z viharim odobravanjem je zaključil s pozivom na složno delo v novem letu.

Iz prometne službe

Beograd, 1. januarja p. Z odlokom prometnega ministra so premeščeni čuvarja proge Janez Povše iz Ljubljane in Zidani most in Viktor Korbar z Zidanega mosta v Ljubljano. Desetar Franc Kic je premeščen iz Ljubljane v Sutično, pomožni strojevodji Fran Garin je premeščen iz Maribora v Učico in Vinko Arzenšek pa iz Sarajeva v Maribor.

Neznana morska pošast

Valencija, 1. januarja. n. Blizu obale so opazili ribiči na starega leta dan doleže popolnoma neznano morsko pošast, slično oni, kakor so jo pred par tedni opazili mornarji pri Lochlohnenu. Ribičem se je posrečilo, da po pošast ujeli in spravili na suho. Dolga je 4 metre in precej podobna morskega psa. Odposlali so jo oceanografskemu institutu v Madrid, da ugotovi kakšna je ta zver.

Borba z volkom

Zagreb, 1. januarja. Kmetovalec Gjorgje Dimitrijević v vasi Mirnici vsako noč nastavlja zajcem in lisicam pasti, nato se zjutraj njegov sin Miladin ali Miloš odpravi na polje, če se je kaj vlovilo. Te dni je Miloš šel pogledat, kakor običajno. V debelem snegu je opazil številne volčje sledove. Takoj je vedel, da se je volk ujel v past in z njo pobegnil. Šel je za sledovi in kmalu začul v gozdu strašno tuljenje volka. Našel ga je in ko ga je od daleč gledal, je videl, da ima volk zadnjo nogo še v pasti in da gotovo trpi strašno bolečino. Čim je volk zagledal Miloša, je šepajoč, vendar pa ves divji hotel naskočiti.

Tadaj se je Miloš obrnil in se pogel v beg. Vendar je volk dohitel fanta in mu skočil na hrbet. Fant, že blizu doma, je začel kričati, da ga bo volk raztrgal. Milošev vpitje je čul njegov brat Miladin, ki je brez pomisleka pohitel na pomoč. Tadaj je volk naskočil še Miladina in silovita borba je trajala precej časa. Gjorgje Dimitrijević je prihitel s puško, vendar se ni upal streljati, da ne bi zadell sina. Približal se je torej borbi in sedaj se je volk odločil od obeh fantov in hotel naskočiti Gjorgja, ki je hitro pomeril in volka ustrelil. Bil je skrajni čas, kajti fanta sta bila ob borbi in strahu že tako iztrpana, da sta onesveščena padla v aneg. K sreči jima volk ni mogel povzročiti prehudih ran, ker si je bil ploomil zobe, ko se je hotel rešiti iz pasti.

Kongres naših letalcev

V proslavo 15-letnice osnovanja naše prve letalske eskadrile so naši letalci zborovali v Beogradu in Novem Sadu

Beograd, 1. januarja. V proslavo 15-letnice osnovanja prve samostojne eskadrile na solunski fronti so se v nedeljo sestali naši letalci s solunske, koroske in albanske fronte k svojem prvemu kongresu v dvorani nove univerze. Otvoril ga je član pripravljalnega odbora letalski podpolkovnik Dragutin Savić, ki se je zlasti toplo zahvalil komandantu našega letalstva generalu Miljutinu Nediću za vse usluge, ki jih je storil, da se lahko ta kongres vrši. Pokroviteljstvo nad kongresom je prevzel Nj. Vel. kralj. Ko je bil za predsednika kongresa izvoljen rezervni letalski podpolkovnik narodni poslanec Svetislav Hodjera, je bila ob burnem odobravanju sprejeta pozdravna brzovirna kralju z naslednjim besedilom:

»Živi udeleženci vojnih operacij našega letalstva, zbrani na kongresu ob proslavi 15-letnice osnovanja naše prve eskadrile, naprošajo svojega vrhovnega poveljnika, da sprejme izraze njihove globoke vdanosti in vselejše pripravljenosti žrtvovanja za čast in slavo vzvišenega kralja in drage domovine.

Nadalje sta bili poslani pozdravni brzovirni francoskemu letalskemu in našemu vojnemu ministru. Od strani šefa generalnega štaba francoske aviacije generala De-naina, ki je bil v vojni poveljnik zavezniškega letalstva na solunski fronti, so prišli brzovirni pozdravi. Letalec Sava Mikić je poročal o pripravah za proslavo in predlagal, da se odbor razširi. Ta odbor bo po kongresu predstavljal duhovno zajednico naših letalcev in se briga za izpolnjevanje njihovih želja v pogledu napredka našega letalstva. Nadaljnje delo kongresa je bilo v glavnem v sestavljanju resolucij, ki so bile sprejete danes v Novem Sadu, kjer se je kongres nadaljeval. Resolucije vsebujejo naslednje želje naših vojni letalcev:

Zavedajoč se pomena močnega letalstva za varnost domovine prosijo vojni letalci pristojne činitele, da razvijo letalstvo po svetiljo vso pozornost in da se ne ustrašijo gmotnih žrtv za letalske potrebe, kajti brez teh žrtv bodo sicer daleko večje izgube v bodočnosti. Vojni letalci prosijo beograjsko občino, da določi prostor, kjer se bo postavil spomenik padlim letalcem. Uprava Aerokluba pa naj v svojem domu na vidnem mestu v slavnostni dvorani vzli da spominsko ploščo z imeni vseh letalcev, ki so padli za domovino. Da izkažemo dolžno spoštovanje francoski aviaciji, ki je mati našega letalstva in iz katere krčila je poletelo prvo naše letalo, se naprošajo pristojni činitelji za pomoč, da se v teku

»Brat Slovenec, učitelj gimnastike u Prizrenu«

»Početkom 1915-16 školske godine došao je za učitelja gimnastike jedan brat Slovenec, čijeg se, na žalost, imena ne sećam, niti znam kakve je kvalifikacije imao, jer smo kratko vreme bili zajedno. Čini mi se, da je poginuo u ratu.« Tako je bivši direktor prizrenske gimnazije Mihajlo Lukić pred par leti poročal piscu »Prosvetno-kulturnog života pravoslavnih Srba u Prizrenu i njegovoj okolini u XIX i početkom XX veka« (Skopje, 1933), senatorju Petru Kostiću.

Želeč vedeti, kdo je bil ta Slovenec, ki je l. 1915. bil v srbski službi na gimnaziji v Prizrenu (ob koncu oktobra je šola zaradi vojne že prenehala), sem v »Jutru« z dne 1. avgusta 1933 o tem napisal notico ter prosil, da bi se mi javili oni, ki bi o stvari kaj vedeli.

Na svojo prošnjo sem prejel dva odgovora. En odgovor se tiče Jurija Jerina iz Zagorja ob Savi. Jurjev brat, g. Lojze Jerin tajnik Celjske nosilnice, in pa Jurjev svak, g. Lavoslav Mrnuh, trgovca v Zagorju ob Savi, sta mi v svojih dopisih z dne 3. odnosno 2. avgusta t. l. poročala: Dne 9. marca 1914 je odšel Jurij Jerin, dober sokolski vežbač, na priporočilo takratne Slovenske Sokolske Zveze v Srbijo. Ker ni dobil vizuma, je moral pri Sabcu preplaviti Savo (ali neke Drino?). Nameščen je bil kot učitelj gimnastike na gimnaziji v Krivi Palanki, torej čisto na bolgarski meji. Tik do svetovne vojne je vedno pisal svojim roditeljem, ali odkar je nastala vojna ni več prišlo nobeno poročilo o njem. Po vojni so sorodniki po dolgem poizvedovanju prejeli potrdilo, da je Jurij Jerin padel na Kaimakalanu dne 20. septembra 1916 kot srbski dobrovoljec.

Doslej se ni vedelo, da bi Jurij Jerin bil služil tudi na gimnaziji v Prizrenu. Mogoče pa bi kaj takega bilo. Ker je Kriva Palanka, kjer je Jerin služboval prvotno, ob

bolgarski meji, a je jeseni baš l. 1915. Bolgarska napovedala Srbiji vojno, je seveda srbska gimnazija v tem mestu morala prenehati, ter bi bilo verjetno, da je bil Jerin premeščen v katero drugo mesto, na pr. baš v Prizren, ki je bil na srbskem zapadu. »Kolikor je meni znano,« piše g. Lavoslav Mrnuh, »je od tistih Sokolov, ki so bili (pred vojno) kot telovadni učitelji poslani v Srbijo, edino moj svak Jurij, med Srbi imenovan Djordje, padel v svetovni vojni in se ne zdi izključeno, da je Jurij Jerin oni »brat Slovenec«, ki ga je kot učitelja gimnastike na prizrenski gimnaziji omenjal njen bivši direktor Mihajlo Lukić. — Gospod Mrnuh mi je poslal tudi sliko pokojnega Jurija (v skupini telovadcev zagorskega Sokola iz l. 1913. ali 1914. — slika je bila namenjena g. Mrnuhu v spomin in v slovo), da bi direktor Lukić po njej mogel spoznati nastavnika svoje nekdanje gimnazije. Na žalost, tej stvari slika ni mogla več služiti, zakaj direktor Lukić je kot profesor vojne akademije v Beogradu umrl 1932.

Drugi odgovor sem prejel od županstva občine Stara Loka (2. avg. 1933). To poročilo pravi: »V tukajšnji občini je družina Gosar, katere sin inž. Ivan Gosar je med svetovno vojno bival na ozemlju predvojnega Srbije ter bil nameščen kot diplomirani šumar pri okrožni šumski upravi v Bajini Bašti (dekret kmetijskega ministrstva št. 15.635 z dne 14. maja 1914). Med vojne je bil kot srbski poročnik ranjen in ujet ter kot vojni jetnik odveden v Sofijo; bolgarske vojne oblasti so ga izročile avstroogrski zasedbeni oblasti v Beogradu, a tu je bil kot avstrogrski »izdajalec«, poročnik srbske vojske, dne 10. februarja 1917 obešen.

Inž. Ivan Gosar je bil član Sokola v Skofiji Liki ter ni izključeno, da bi bil on l. 1915. učitelj gimnastike na prizrenski gimnaziji, ker je bil v svojih gimnazijskih letih in pozneje dober telovadelec. Tem verjetneje bi se to moglo zdeti, ker je pokojni Gosar baš v Prizrenu dne 2. februarja 1915 kot dobrovoljec stopil v srbsko voj-

Repertoar

NARODNEGA GLEDALIŠCA V LJUBLJANI

DRAMA.
Zabetek ob 20.

Torek, 2.: Zaprtlo.
Sreda, 3.: Zaprtlo

OPERA.
Zabetek ob 20.

Torek, 2.: Zaprtlo.
Sreda, 3.: Zaprtlo.

★
Znamenita bolgarska pevka Mimi Balkanska bo gostovala šele v soboto 6. t. m. v naši operi, ker je morala zaradi velikega uposa, ki ga je imela pri svojem poslovanju nastopiti v Zagrebu, podaljšati gostovanje v Zagrebu. Pri nas nastopi v soboto 6. t. m. zvečer.

Veselo čez prag novega leta

Ljubljana, 1. januarja

Dva praznika, ki sta za nami, so Ljubljani prav za prav prespali. In zakaj? V nedeljo zato, da so se okrepili za silvestrovanje, ponedeljek pa zaradi mačka, ki je moral biti tu in tam silno hud. Kajti že nekaj let Ljubljana ni tako krepko cukala Silvestra za brado in pljačo iz kozarčkov, kakor tokrat. Pravijo, da človek hudo pije, kadar se mu prav dobro godi, ali pa kadar je zelo obupan. Kako naj presojamo to kratko silvestrovanje, če bi po njem kakor strogi moralisti merili toliko opevano in objokano krizo? Ali vse to h kraju gre? Ali se nam opira široko uspešno in dobrotljivo nasmejljano novo leto, ali pa nas vodi korak stopnjo nižje v tarmanje? Menda ho spet prav, če ponovimo, da se je svet navadil krize, kakor berač mraza in zdaj teče življenje dalje, kakor pač dan na dan. In tokrat je naneslo, da si je Ljubljana temeljito privoščila silvestrovanje, pa bosta.

Po samih objavah, vabilih in napovedih v novinah je lahko p. t. občinstvo v mestu kakor na deželi presodilo, kako se bo Ljubljana zavrtela. In se tudi je. Vse številne prireditve so bile odlično obiskane, marsikod pa je bil kar drenj. In celo po gostilnah, po renomiranih restavracijskih podjetjih, kamor ni vabil poseben program marveč družabnost po dobra plačja in izbran prigrizek, še tam vsepovsod, kjer zna dobro postreči, je občinstvo zasedlo vse mize in tudi tiste sobe, kjer je navadno ruščoba.

Vreme je bilo oba dneva silno pusto. Rosilo je, da se človek res ni imel kam giniti. Odšlo je sicer znatno število sportnikov in prijateljev prirode ven na deželo, al to je Ljubljani kar ni poznalo.

Kratko: s Silvestrom v nedeljo je imelo lansko leto 180, torej polovico zadrževanih dni. Prav jasno tedaj, da je Ljubljaničen jezen krenil tja, kjer se je obetalo lušno biti in zarajal in zalil rekordno leto padavin! — V naslednjem navajamo nekatere posebno uspele in obiskane silvestrske prireditve.

V gledališču in drugod

Kakor je v zadnjih letih navada, je tudi dramsko gledališče na svoj način proslavilo večer slovesa od starega leta. Letos je drama za Silvestrovo nalašč naštudivala novo komedijo, Engla in Horsta »Raj potepuhov«, ki je pri globoko znanih cenah privabila toliko občinstva, da je bila hiša mnogo pretesna in so morali v parter prirediti še dve vrsti rezervnih sedežev, po vrhu pa so morali še prostor za orkester v naglici adaptirati za publikum. Tolikšne gneče naš teater že dolgo ni doživel. »Raj potepuhov« je lahka stvar, ki nima niti literarnih niti etičnih pretenzij, vsebuje pa toliko preprostega, nedolžnega humorja, da gledalci ves večer niso mogli iz smeha. »Raj potepuhov« bo gotovo še nekajkrat do vrha napolnil hišo in tako vsaj do neke mere pomagal gledališki blaginji.

Cisto polno je bilo tudi operno gledališče. »Beli konjiček« je pa še vedno vabil in zabaval, v ostalem pa je že prav širok krog Ljubljaničanov, ki vedo, da je najpametnejše prebiti ure do polnoči pri predstavi in nato stopi kamorkoli naravnost k počitistvi novega leta. V operi so seveda poskrbeli za primeren opomin prestopa v leto 1934.

Zelo dobro so odrezali tudi kinematografi. V Elitnem kinu Matica je primerno razgibal živce Harry Piel. Za Novo leto pa je Piccaver s svojim siljanim tenorjem začel oznanjati, da je življenje vendarle lepo...

Na sokolskem Taboru

Ceprev je sokolska dvorana nedvomno ena največjih v Jugoslaviji, bi bila za Silvestrovo kmalu premajhna. Zelo mnogo je prišlo najožjih prijateljev tega marljivega in simpatičnega društva, k temu pa še na stotine drugih Ljubljaničanov, da se dostojno in veselo poslovijo od starega leta. Bilo je res spet zelo prijetno na Taboru.

LEE PARRY in LEO SLEZAK

v veselji opretili

»GOSPODJE

IZ MAKSIMA«

smeh in zabava

»Zvočni kino IDEAL«

Predstave ob 4., 7. in 9.45 uri zvečer

Erich Kästner:

Gospod brez slepega črevesa

Anton je prišel kesno v pisarno. Direktor Brausewetter je kakor zmerom in kakor da ni bil še nikoli bolan, stal na hodniku. Ko je bil opazil uslužbenca, je izvel iz telovnika zlato uro in dejal z ironijo, za katero je mislil, da je fina: »Vaša ura najbrže gre narobe.«

»Nak, gospod direktor,« odgovori Anton, se pazljivo skloni nad sefovo uro, izveže iz žepa svojo lastno, vestno primerja čas in izjavi: »Vaša opazka je nepravilna. Moja ura gre prav!«

»Hotel sem vam dati primeren povod za verjetno opravičilo,« Brausewetter glas je drhtel.

»To je preveč,« odvrne Anton vlnudno, toda odločno. »Kam bi vendar prišli, če bi vsakemu uslužbencu, ki bi zamudil, suflirali opravičilo, gospod direktor?« Portro zmaje z glavo.

»Bojim se, da postajate predrzni!« vzkligne direktor.

»Kdo bi precej mislil na skrajnost, gospod Brausewetter,« pravi Anton, ostavi debeluha, kjer je bil, in mimo mnogih vrat odide v svojo sobo.

Njegov kolega Körner je že drugič

Sokol I. je pripravil izvrsten program, ki je obsegal 10 točk, za dobro razpoloženje je pa skrbele njegova splošno priznana godba.

Ta je najprej zaigrala uvodno koračnico. Nato je osem članic graciozno izvajalo vaje z žogami, oktet Ljubljanskega Zvona pod vodstvom Doreta Matula je pa zapel štiri narodne pesmi, zadnjo s spremljevanjem harmonike ter solistovskim nastopom g. E. Kovača. Za bravurozno petje so bili Zvonasi deležni navdušenega aplavza, enakega pa je seveda žel tudi virtuozi. Postavil se je tudi moški naraščaj s svojimi vajami, brat Lumbar pa kot solist z dvema pesmima. Šest članov je uprizorilo krasno alegorijo »Olimpija«. Bila je to klasična slika grške antike. Za izpopolnitev programa sta poskrbela baletni mojster in član Narodnega gledališča g. Golovin ter balerina gđ. Erna Moharjeva, ki sta izvajala ruski in bolgarski ples ter Benatzkega tirolski ples. Kronika leta 1933 brata Draga Raka je bila krepka in duhovita satira, ki je vzbudila mnogo smeha, vseh vse prireditve je bil pa nastop cirkuša »Charamura« pod vodstvom direktorja Janjaja. Presenetili so ameriški akrobati, artisti, ekvilibristi, čarovniki, žongler s krompirji, kozarci itd. ter znamenit nastop boksačev Pafija in Pufija za svetovno prvenstvo. Polnočno sceno so pa uprizorili kolledniki.

Po programu se je razvila ob zvokih sokolske godbe prijetna zabava s plesom.

Veseli Ilirijani

Kavarna »Evropa« je že od nekdaj središče in zbirališče vseh pravovernih Ilirijani in zato ni čudno, da je SK Ilirija priredila Silvestrovo že drugič v tem lokalni. Saj se pa tudi g. Toncej potrudi, da so Ilirijani zadovoljni. Vsa kavarna je bila v tradicionalnih, belozelenih ilirijanskih barvah, okrašeni so bili stebri pa svetilke, preprežen strop in tako. Dobra kapljica, izvrsten bič s sijajnimi prigrizki in pa Old-boys-jazz so pa bili vzrok, da je nastalo že ob 22. pravo silvestrsko razpoloženje. Kavarna je bila nabito polna zadovoljnih gostov, ki so se bombardirali s korijandoli in bombicami, ki so kar deževala. Polnoči je zbrano publiko nagovoril predsednik SK Ilirije g. dr. Stanko Lapajne, nato pa je staro in mlado veselo zarajalo v novo leto.

Pri Primorcih — vse polno

ASK Primorje je povabilo svoje pristaše in prijatelje v Kazino, kjer jim je priredilo prav prijeten, zabaven in humorja poln program, med katerim je bil zlasti posrečen šaljiv nastop nogometašev ter kamele, ki si je le s težavo utirala pot skozi gnečo na pozornico. Saj je bil takšen naval v Kazino že v zgodnjih urah, da je zmanjkalo miz in so morali žrtvovati v veliki dvorani celo plesišče, da so lahko vsi lačni in žejni prišli na svoj račun, a mladina in drugi so rajali v stranski dvorani. Izvrstna muzika jazza »Ronny« je igrala tako poskočno, da so morali vsakogar srbeti podplati. Program je izpolnila tudi pevka gđ. Mira Onusova, ki jo je občinstvo za lepo petje nagradilo s hvaležnim aplavzom. Polnoči je zbrano publiko nagovoril predsednik ASK Primorja g. Ivo Sancin. Vesela zabava je kajpak trajala do ranega jutra.

Pri Krkaših

Letošnji Silvestrov večer Krke pri Mikliču je privabil toliko članov in prijateljev tega pridnega društva, da so bili vsi kletni prostori nabito polni, mnogo ljudi pa je moralo oditi, ker ni bilo več prostora. V večji kletni dvorani so otvorili pester spored vrli pevci Sentjakobskega društva pod vodstvom dirigenta konservatorista g. Rupnika, ki so bili živahno aplavdirani in so morali vedno znova dodajati. Odč. Lidka Vedralova je čustveno zapela arijo iz opere »Samson in Dalila«, operni pevec g. Mirko Jelačin je pa zapel humorja poln pevski pozdrav, ki ga je sam skomponiral in kategera je polnoči prenašala tudi radio-postaja. Gotovo najbolj posrečen je bil pa nastop dražestne konservatoristke gđ. Dragice Sokove, ki se je že dan popreje krepko afirmirala s svojim prvim javnim nastopom v operi »Bohème«. Vzbudila je tak vihar navdušenja, da je morala dodati še eno arijo. Odlično pevko, kakor tudi g. Jelačina je pri klavirju spremljal g. prof. Lucijan M. Škerjanec.

Odmore je izpopolnil kupletist g. Alojz Kokalj ob spremljevanju harmonike. Polnoči je bilo občinstvo že prav židane volje. Po kratkem novoletnem pozdavu je navadilo na plesišče v manjši dvorani, kjer so že od 8. zvečer ob zvokih Erklavčevega

šramlja navdušeno plesali. Splošno novoletno nastrojenje so se povečala originalna pokrivala, pestre raznobojne in fantastične čepice, ki so jih delili posetnikom pri vstopu. Ob 3. zjutraj so volili »kraljico metuljkove« si je priborila (s 170 metulji) ponosni naslov gđ. Grošljeva, lastnica damskega ateljeja »Moda« na Miklošičevi cesti.

Auf biks!

Brez rabuk in pretefov pa seveda na Silvestrovo le ni šlo. Preveč so bili razvneti duhovi, kar je bilo spričo prevelikega zavzivanja dobrot, zlasti pa božje kapljice, razumljivo. Že v soboto so se ponekod stegli in prva žrtve je bil brezposelni šofer Stanko Iljaš iz Most, ki mu je nekdo v neki gostilni na Šmartinski cesti vrzel kozarec tako močno v glavo, da je moral Stanko v bolnico.

Slična usoda pa je doletela tudi brezposelnega 30 letnega delavca Franceta Kreseta, ki ga je nekdo v Kolodvorski ulici s palico oplazil po glavi. Med vinjenimi obvezalci Silvestra je nastal tudi na Ambroževem trgu pretep, pri katerem jo je izkupil neki 34 letni ključavničar iz Most, ki ga je na Ambroževem trgu nekdo oplazil po glavi. — Proti jutru je pa moral v bolnico tudi 24 letni Marjan Poljanko iz Most, ki ga je nekdo s palico po glavi. Naslednja žrtve je bil brezposelni delavec Alojzij Kalteneger, ki ga je na Martinovi cesti nekdo med prepriom sunil z nožem v levo roko.

Se tramvaj je posegel vmes. V nedeljo dopoldne je hotel po Masarykovi cesti 75 letni delavec Jože Plestenjak. Mož je hotel čez tramvajski tir, pa je menda preslišal signale drvečega voza, ki ga je rodil. Plestenjak so morali prepekljati z reševalnim avtomobilom v bolnico, kjer so ugotovili resne notranje poškodbe.

Celje belo in veselo

Silvestrov večer, ki ga je priredilo Sokolsko društvo v Celju v Celjskem domu je bil izredno dobro obiskan. V veliki dvorani se je kar trlo občinstva iz vseh slojev. Pred polnočo so bile na sporedu telovadne, baletne točke, šaljivi prizori in žive slike. Polnoči je nagovoril zbrano občinstvo starosta celjskega Sokola br. dr. Milko Hraščev. Spominjal se je važnejših sokolskih prireditev in dogodkov v slovanski politiki ter želel vsem mnogo sreče in veselja v novem letu. Na odru se je prikazala krasna alegorija, delo mojstra br. Matije Benčana, ki je simbolizirala pozdrav Sokolstva letu 1934. Godba je zaigrala himno »Hej Slovanci«, nato pa se je pričelo novoletno čestitanje. V mali dvorani so je razvil ples, ki je trajal v pripravi razigranem razpoloženju do prvih jutranjih ur.

V Kamniku in paninah

Kamniška Čitalnica je priredila Silvestrov večer, ki je bil tako lepo obiskan, da je v dvorani zmanjkalo prostora. Čas do polnoči je bil izpopolnjen s pisanim programom. Člani dramskega oddelka so nam z enodejanko »Hlače« pripravili obilo smeha in zabave. Enodejanko je priredil za naše odre Ivan Cesar, član ljubljanske drame, in je prav primerna za slične prireditve. Kamniški igralci so nam jo podali posrečeno. Med drugim sporedom sta Rozzi Čiznekova in Ivan Golob v slikovitih poljskih nošah odplesala »Kraškijske« tako učinkovito, da sta ga morala na splošno željo ponoviti.

Največji del programa pa je izpopolnil kamniški salonski orkester, ki je nastopil v popolni zasedbi pod vodstvom dirigenta g. Vremšaka. Omembe je vredno, da je salonski orkester sodeloval od leta 1899, ko je bil ustanovljen na inicijativno skladatelja Viktorja Parme, na vseh Silvestrovih večerih v Čitalnici. Edini član, ki je skozi vseh 35 let igral pri orkestru je gosposod Ivan Mächtigt. Tudi včeraj je še kot 66 letnik z mladeniško živahnostjo igral na kontrabas, prav tako kot g. Pobrežnik, ki sodeluje pri orkestru že 32 let. O polnoči nas je s primernim nagovorom popeljal v naročje novemu letu predsednik Čitalnice g. dr. Janežič.

V Mekinjah je priredila prav uspešno silvestrovanje tamošnja streleška družina, ki je imela na programu tudi nagradno streljanje. Obisk je bil zelo veliki. Mnogo ljubljanih in kamniških smučarjev pa je počakalo novo leto na Kravcu in na Veliki planini, največ pa jih je bilo v planinskem domu v Kamniški Bistrici.

Japonci v Ljubljani poskušajo s dumpingom konkurirati našim domačim izdelkom. Da je domače blago res konkurenčno, bodo pokazale naše vrle obrtniške dame na X. obrtniškem plesu v Kazini, dne 6. t. m.

»Vaše zaupanje si štejem v čast,« pravi Anton, »toda jaz nimam nič z reklamirani stih za plakate. To je vaša stvar. Pesnikujte sami, Le kaj vam koristi, če zgodaj vstajate, če pa ne sestavljate rim?«

Gledal je skozi okno tja proti fabriki za cigarete in zehal. Nebo je bilo sivo ko asfalt. Körner je hodil gor in dol, gube na čelu so pričale, da išče besedi, ki bi se rimala.

Anton je razvil plakat, ga z žeblički pritrdil na zid, se postavil v najoddaljenejši kot sobe in opazoval plakat, ki je bil pokrit s fotografijo kölnske katedrale in s cigareto, ki jo je izdelal avtor plakata in ki je bila po svoji velikosti prav tako velika ko katedrala. Beležil je: »Nič čez... Tako velika... Višina stolpa nad vsem... Povsem nedosegljivo...«

Tedaj se je v vratih pokazal direktor Brausewetter. Prijazno se je poklonil in dejal Antonu, ki je neumorno fiksiral kölnsko katedralo: »Čemu bi se prepirala dragi moj?«

»Jaz nisem kriv, gospod direktor.«

»Z gobo čez vsel Vaš prospekt za male trgovce je zelo ugal. To so mi dejali nekateri člani uprave. Fantazijo in okus imate. Tudi zanimanje znate s tekstom zbuditi.«

ALFRED PICCAVER

prvi tenor dunajske drž. opere zapoje v vefilmu:

ŽIVLJENJE JE LEPO

Sodelujejo: Nora Gregor, Szöke Szakall, Walter Rilla — Glasba: Leoncavallo, Kaper-Jurmann — Film lepote, lepih žen in duhovite zabave!

Predstave ob 4., 7.45 in 9.45 uri zvečer

Kot dopolnilo: Nov Paramountov tednik. Predprodaja vstopnic od 11. do 14.15.

Elitni kino Matica

Telefon 2124

Nova ljubljanska fara

Po dolgi silvestrski noči je prvi dan v novem letu običajno prazen in ne malo dolgočasen. Ali letos je vsaj za en del Ljubljane bila izjema, za naš novi severni del, za Bežigrad. V skromni cerkvi sv. Kristofa se je dopoldne ob deseti uri vršila redka cerkvena slovesnost: proglašenje samostojne bežigradske fare, katere prebivalci so doslej pripadali šentpetrski župniji.

Precej pred deseto uro se je pred cerkvijo zbrala velika množica ljudi, da prisostvuje svečanosti. Zbrala so se vsa cerkvena bežigradska društva z zastopniki katoliške akcije na čelu. Po kratkem spregumu zastopnika ljubljanskega knežškofa

arhidijakona stolnega župnika g. dr. Tomaža Klina, ki ga je nagovoril g. Košir, je sledil slovesen vohod v cerkev k prvi sv. maši v novi samostojni župniji.

Cerkveno propoved je imel stolni župnik g. dr. Klina, ki je prebral dekret vlade in dekret ljubljanskega škofa, s katerima je ustanovljena bežigradska župnija sv. Cirila in Metoda.

Za prvega župnika je imenovan p. Zakrajšek, ki je že doslej opravljal za prebivalce Bežigrada župnijske posle. Mestno občino Ljubljansko je zastopal podžupan g. prof. Evgen Jarc. Lepi cerkveni svečanosti sta prisostvovala tudi župnik šentpetrskeske fare g. Petrič in pisatelj g. Finžgar.

Na slavi kolesarskega bataljona

Izredno velik obisk na slavi I. kolesarskega bataljona je po težkih naporih Silvestrovo noči bil poseben dokaz, kako velike simpatije v vseh krogih prebivalstva uživa ta najurnejši del naše ljubljanske garnizije. Ko se je ob 11. pričela svečanost na dvorišču vojašnice vojvode Mišiča, so bili zbrani že tudi predstavniki vseh slojev ljubljanskega prebivalstva, predvsem pa je bataljonu prišel čestitat divizijski komandant general g. Cukavac z generalom Nedelcem in s polvaljniki vseh edinic garnizije ter velikim delom oficirskega zbora.

Mesto Ljubljano in rezervne oficirje je zastopal predsednik in župan g. dr. Dinko Puc z g. dr. Avramovičem, gasilec starešina g. Josip Turk, banovino načelnik g. dr. Štar, oblasni odbor Jadranske Straže g. polkovnik Tartaglia in g. Janko Brilli, krajevni odbor pa predsednik generalni tajnik g. Josip Pogačnik z večino odbornikov, Narodno Odbrano predsednik g. dr. Cepuder z g. Kobenarjem, Rdeči križ predsednik g. dr. Felčič, policijsko upravo višji komisar g. Matutinović s poveljniki g. Grilom, vselejsem predsednik veleindustrija g. B. nač, sokolstvo župni tajnik g. Flegar, obrtništvo predsednik Okrožnega odbora g. Prištol, Avtoklub g. dr. Ciril Pavlin, Strelski okrog predst. g. Orehek, Strelsko društvo g. Deržaj z drugimi odborniki, zbornico lekarnarjev g. mr. Leustek, Zvezo gostilničarjev predsednik g. Majcen, dobrovoljce g. Eda Prinčič, nadalje so bili prisotni župnik g. Janko Bartl, mecen pravoslavne cerkve g. Medič, polkovnik g. Alfonz Zerjav, občinski svetovalci gg. Urbas, dr. Lukan in dr.,

samo ob sebi umevno so se pa svečanosti udeležili tudi zastopniki vseh naših kolesarskih in motociklističnih organizacij s predsednikom »Sava« g. Batjelom, Motoklub s predsednikom g. Cirmanom in odbornikom g. Gudom, »Ilirijec« sta zastopala gg. Zolokar in Pele, zlasti so bili pa vsi sportniki veseli obiska zastopnika slavne »Dvanajsternice«, namreč onih 12 slovitih slovenskih kolesarjev, ki so pred desetletji zastopali slovenski sport, in jih je pri svečanosti zastopal nekdanji znameniti dirkač višji vinarški inspektor gosp. Gombač. V izredno velikem številu je bilo zastopano naše žensstvo in mnogo druge odlične publike iz vseh krogov države.

Ceremonijo so opravili svečniki pravoverni, katoliški in islamski veroizpovedi, nato je na poveljni bataljona g. podpolkovnik Jaklič v vznemelenem govoru poudarjal pomen velikega praznika in zaključil z vzklikom Nj. Vel. kralju Aleksandru, ki so se mu pridružili vsi navzoči. Sledila je sijajno aranžirana zakuska, ki se je razvila v navdušene ovacije Nj. Vel. kralju, ko je poveljnik g. podpolkovnik Jaklič prebral brzojavno čestitko, ki je dospela na naslov bataljona od Nj. Vel. kralja. Prav posebno je vso svečanost povzdignila udeležba poveljke zbora »Sloga« pod vodstvom dirigenta g. Premelca, ki je s najlepšimi pesmimi dokazal, kako visoko spoštovanje uživa kolesarski bataljon med civilnim prebivalstvom. Ob zvokih vojaške godbe so je kmalu razvil tudi ples in tako animirana zabava, da so se vsi udeleženci poslovili z najprijetnejšimi vtisi.

Mariborska novoletna kronika

Maribor, 1. januarja. Vstop v novo leto je proslavil tudi Maribor zelo veselo in razigrano. V raznih dvoranih in gostilnah je bila cela vrsta izredno obiskanih in skrbno pripravljenih silvestrovanj, prirejenih v večjem in skromnejšem obsegu. V splošnem je bilo opaziti, da je kriza za to noč pobegnila iz Maribora. V mestu in vseh predmestjih je bilo vso noč živahno, vendar se mir in red nista preveč kalila. Policija je bila popustljiva. Izostale so običajne prijave zaradi kaljenja nočnega miru.

Vreme je postalo prav lužno, s streh grme plazovi, ki trgajo celo opeko, da je nevarno hoditi ob hišah. Pasanti so prisiljeni hoditi sredi cest. In kronika? Nekaj drobiža. Delavki Julijani Nedeljkovi je bil v Dušanovi ulici odpeljan zelen pleskan voziček, vreden 1000 Din z monogramom J. N. V soboto je na Glavnem trgu v času največjega prometa in nakupovanja neki mlajši moški odnesel izpred trgovine Preac dvojce modnih hlač ter z njimi pobegnil. Tatu so začeli preganjati, pri vstopu v Splavarsko ulico je pa vrzel hlače proč ter zgignil brez sledu.

Na reševalni postaji so nudili prvo pomoč 28 letnemu Stefanu Galunu iz Melja, ki se je z nekim predmetom obrezal po glavi. — Pri domačem gospodnjem delu se je pripetila podobna nezgoda 19 letni

zasebnici Elizabeti Breznikovi na Jadranski cesti, ki so ji na reševalni postaji obvezali roko. — Neprijeten uvod v novo leto je imel 20 letni tkalec Josip Č., ki ga je v pijanosti njegov oče ugriznil v obe roki in levo nogo, da je moral iskati pomoči na reševalni postaji. — Danes ob 11. so morali reševalci v Gubčevo ulico, kjer si je hotela končati življenje 32 letna delavka Ana J. na ta način, da je izpila večjo množico žolca. Izprali so ji želodec in je že izven nevarnosti. Vzrok samomora ni znan.

Objave

»Nagana« je film ZKD, ki ga lahko prištevamo med najboljše filme, kar so nam jih prinesle razne ekspedicije. Predstava danes ob pol 15.

HARRY PIEL

v vefilmu

SLED V SNEGU

Senzacija kakršne še niste videli

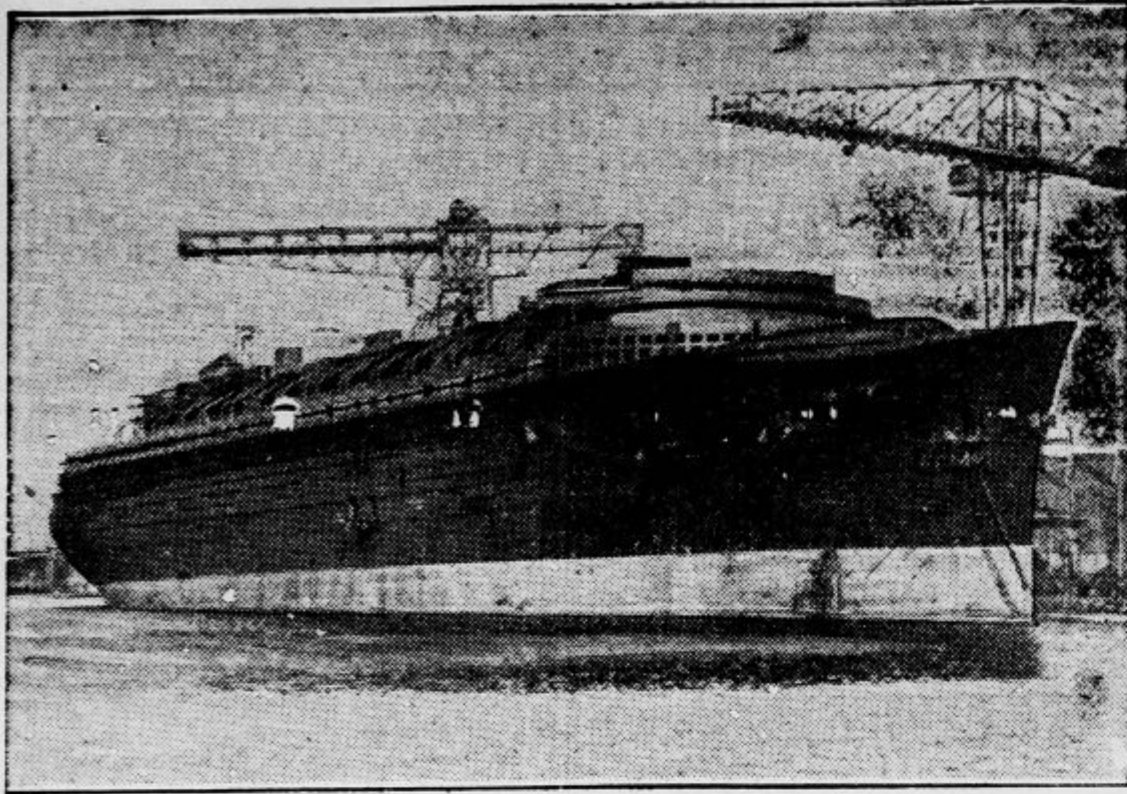
v ZVOČNEM KINU DVOR

Predstave ob 4., 7. in 9. uri zvečer

Cene 2.-, 4.-, 6.- in 8.- Din

Dogodki po širnem svetu

„Normandie“ se bliža dovržitvi

V Saint Nazaireu dovršujejo največji francoski prekomornik »Normandie«, ki bo zasenčil vse druge prekomorske ladje na oceanih. Toda iz Anglije se že čujejo glasovi, da namerava angleška vlada začeti z gradnjo še večjega prekomorskega kolosa kakor je francoska »Normandie«.

De Valera — dedič

De Valera, predsednik irske države, je te dni po svojem zastopniku nastopil pred londonskimi sodniki kot tožitelj v zadevi neke dediščine.

Pred 50 leti je prišla neka irska služkinja na Angleško in je tako zvesto služila v neki družini, da ji je gospodinja ob svoji smrti ostavila veliko vsoto denarja. Ta vsota je polagoma narasla na 120.000 šilingov in ko je stara služkinja umrla, so našli v njeni oporoki določbo, da pripade ves ta denar predsedniku de Valeri, ki naj ga porabi po svoji volji. Pokojnica pa je imela sorodnike, ki se sicer nikoli niso zanimali zanjo, a ko so zvedeli za to zapuščino, so menili, da bi njim bolje ustregla nego de Valeri in so se branili, da bi mu jo izročili. De Valeri ni preostajalo druge, nego da jih toži. Njegov zastopnik je podarjal, da predsednik nima nobenega osebnega interesa na denarju in da ga hoče uporabiti le za splošno koristne namene. Sorodniki pokojnice so trdili, da ta pri sestavi oporoke ni bila več odgovorna za svoje početje. Sodišče pa je določilo oporoko dalo prav, de Valera je prejel denar in gibanje za irsko neodvisnost je postalo tako za 120.000 šilingov bogatejše.

Ukradeni kit

Na voznji iz Chicaga v New York je na nepojasnen način izginil neki 55 ton težki kit, čigar lastnik, Amerikan Harry Lewis, ceni škodo zaradi tatvine na 25.000 dolarjev.

Teško dekle

14-letna hčura Dupontova, šivilja v francoskem mestu Bellone, ki meri v višino 1,62 m in tehta 104 kg

mo v ogledalu. Saj vendar ne morem gledati okrog vogala.

Körner se je smejal, ker je to najbrže pričakoval, izgubil je ravnotežje in krohotal se sedel na tla. Nekdo je pri vratih zazvonil. »Intimna družba!« je vzkliknil Körner. Na hodniku so se koraki oddaljili. »Nu, zdaj je predstave zadostila!« pravi Anton. Direktor jima pokaže hrbet in položi vato v gazo spet oprezno preko trebuha. Uslužbenca pobereta korzet z divana in ga privežeta staremu nagcu. »Oprezno,« pravi, »zgoraj v tretjo lunkno, spodaj v drugo!«

Anton je začutil potrebno potrebo, da bi tlesnil po napetem trebuhu gospoda Brausewettera. Toda življenje ni tako enostavno, da bi se človek kar tako nepremišljeno smel vdajati svojim nagonom. Treba se je znati premagovati. Kam bi prišli, če bi hoteli tleskniti po vsaki goloti, ki se nam razkrije. Med tem ko je Anton premišljeval, kaj bi vse bilo iz svetovne zgodovine, če bi Jožefina Beauharnais z vojeno Bonapartu, kasnejšemu Napoleonu I., od časa do časa, če že ne v rednih presledkih, pripeljala katero po zadnji plati, se je direktor oblačil. Körner je pripravljen držal telovnik in žaket.

Brausewetter je oblekel tudi to, se mimogrede zahvalil in se spet znašel v kočljivem položaju. Pričakoval je, da

bo kdo izrekel svoje mnenje o tem. »Bilo je sila interesantno,« je trdil Körner.

»Bilo je naravnost poučno,« si je mislil Anton in se smejal debeluharju v obraz.

»Vaše slepo črevo vam gotovo ne bo več dajalo opravka,« je dejal Körner s čestitajčim glasom.

»Zdaj je zunaj,« reče Anton, »ali pa so vam mar trebušno mrenico razrezali in spet zašili, ne da bi vam bili odstranili slepo črevo? V tem pogledu se dogajajo strašne stvari. Vem za primer, ko je kirurg nekoč med črevi pozabil pinceto, drugič pa spet škarje. Nekemu znanecu mojega hišnika se je to pripetilo celo dvakrat. Nato je pisal upravi kolonijske, naj mu zaradi udobnosti treh uredijo na gumb, da ga bodo lahko odpenjali in zapenjali. Prošnjo so mu zavrnili.«

»Ne noračite se iz ubogega gospoda direktorja!« je vzkliknil Körner.

Brausewetter strogo pogleda Antona. »Govorimo o nečem drugem.«

»Dobro. Prej ste bili tako ljubezni in ste omenili povišanje plače. Kdaj lahko s tem računam?«

»Vi ste se spomnili na povišanje. Jaz sem vam samo sporočil, da je firma zadovoljna z vašimi načrti. To še ni zadosten vzrok za povišanje. To še ni manj, ker dostikrat prekosno prihajate

Ameriška odprava na južni tečaj

Ameriška ekspedicija admirala Byrda na južni tečaj je dospela te dni z ladjo »Jakob Ruppert« iz Wellingtonovega v Rossov zaliv, kjer bo začela svoje pravo delo. Byrd izjavlja, da bodo vsa morebiti nova odkrita ozemlja anektirana za Zedinjene države. Odprava je opremljena z najmodernejšimi pripomočki, ima štiri letala, nadomestne dele in celo poseben avtomobil, ki orje sneg. Byrd se nada, da bo s temi sredstvi dosegel južni tečaj.

Za nov ženski letalski rekord

Ameriški msti poročajo, da sta letalki Francis Harrellova in Helen Richeyeva že teden dni v letalu nad Miamiem. Prekošiti hočeta sedanji ženski rekord za vztrajnostne polete, ki znaša 8 dni 4 ure 6 minut. Harrellova je med poletom slavila svoj 29. rojstni dan.

SKROFULOZNE RANE

kazijo bolnika, ker mu tudi po ozdravljenju ostanejo vidne, grde brazgotine.

»FITONIN«

naglo ozdravi rane tako, da ne ostanejo grdi sledovi. Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštne povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 14 pošlje brezplačno Fiton, dr. z o. i., Zagreb I-78.

Kje je največ zločinov?

Najnovejši statistični pregled o zločinih je izšel v Londonu in navaja, da koraka južnoameriška republika Čile na prvem mestu kriminalnih deliktov. Tam pride na leto na vsake 10.000 prebivalcev 61 umorov. Takoj za republiko Čile pride Brazilija, ki izkazuje 19,1 umor na isto število prebivalcev, potem Zedinjene države (8,5), Belgija (2,3), Nemčija (1,8) in Francija (1,5). Pri nas navadno sodimo, da je Francija v pogledu kriminalnih činov pred Nemčijo. Londonska statistika to odločno zanika in pravi, da je ravno narobe.

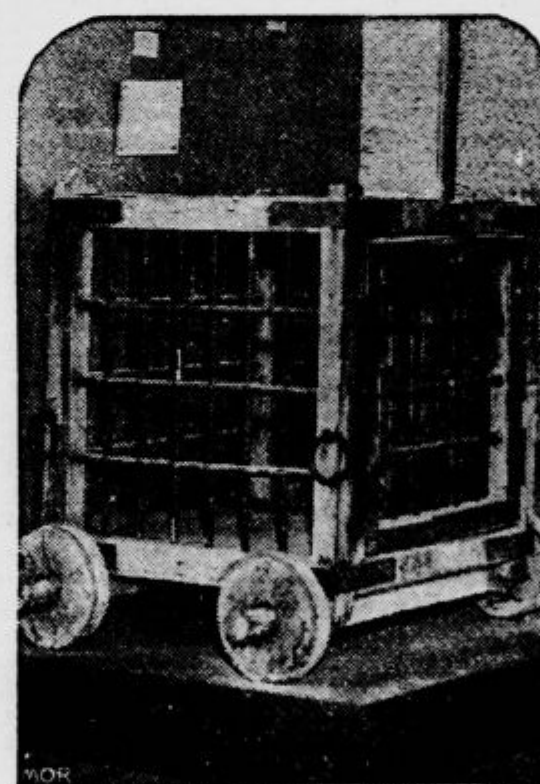
Epidemija pri otrocih

Usta in grlo so pot, po kateri prihajajo klice bolezni v naše telo. Solsko deco varujejo nalezljivih bolezni prikljubljene

Dobivajo se v vseh lekarnah. Cena malemu zavojčku Din 8.—, veliki zavojčku Din 15.—.

Kletka za upornika

V tej kletki, ki je ta čas razstavljena v kolonialnem muzeju v Parizu, je prebil svojo ujetništvo Maročan Bu Hamara, ki ga je dal ujeti sultan Mulaj Hafid kot upornika

Ne Faust ne Greta

V nekem predavanju v Berlinu je znani nemški kritik dr. Bruno Peter Kleist izjavil da Faust, s katerim se je Nemec prej rad identificiral, danes ne more biti več nemški ideal, kajti več nego duhovni človek velja sedaj telesno in materialno delavni človek. Tudi Greta ni več ženski ideal »tretjega carstva«, temveč Gudruna, bojevita in maščevalna valkirja.

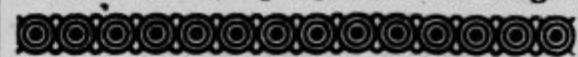
Kuharski recept iz 3. stoletja

V Zenevi so na kraju, kjer je v 3. stoletju po našem štetju stala starorimska gostilna, odkrili številne hišice polžev, kakršne pripravljajo še danes za jed. Neki raziskovalec je te ostanke skrbno preiskal, da bi mogel rekonstruirati način, kako so te polže pripravljali v starih časih. Skrbna mikroskopska in kemična analiza je pokazala, da je bil tedanji recept kakor današnji. Polže so očistili najprej v vodi, ki ji je bil primešan pepel. Potem so jih začeli z aromatičnimi zeli, s timijanom, žajbljem in peteršiljem, nakar so jih spekli v peči. Neznatni sledovi arzena in tanina kažejo, da so jih morali obravnati še s česnom in vinom, kakor je v rimski kuhinji še danes običaj.

Pristopajte k »Vodnikovim družbi«

ZA DAMSKE SEMPERJE HOLANDSKA VOLNA

TONI JAGER, Ljubljana, Dvorni trg 1

Tibetski dalaj-lama

ki je umrl, oziroma bil zastrupljen v 60. letu svoje dobe. Zaradi njegovega nasledstva se vrši zdaj v Tibetu in na Kitajskem hud boj

Ljudje, ki trpe na otežkočeni telesni potrebi in ki jih radi tega mučijo krvno prenapolnjenosti trebuha, pritisk krvi v možgane, glavobol, močno utripanje srca, dalje, ki trpe na boleznih dančne sluznice, fišurah, hemeroidnem zamačku, fistulah, jemljejo za vstrebilne črevesa zjutraj in zvečer po četrtinko »Franz Josefove« grenčice. Vodilni zdravniki kirurških zavodov izjavljajo, da se poslužujejo »Franz Josefove« grenčice po operacijah z najboljimi uspehom. »Franz Josefova« grečica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ženske v rdeči vojski

Sovjetske oblasti sicer zanikujejo, da bi bile ženske vojaški rdeče oblasti, ne morejo pa utajiti, da so milijoni ruskih žensk in deklet vojaško izveščani. V primeru vojne, bi igrali ti milijoni važno, aktivno vlogo. Dosti je tudi žensk, ki se udeležujejo po vojaških bolnišnicah in v vojaški upravni službi.

Miss Anglija 1934

V Londonu so izbrali med 8000 tekmovalkami angleško lepoto kraljico za leto 1934. Ta čast je dobila 18 letno delavko Margaretto Hallamovo. Vsi listi priobčujejo sedaj njeno sliko in tudi filmska podjetja se zanimajo zanjo.

ZA KRATEK ČAS

Neki Irec je naznanil, da hoče sprejemati konje na hrano na svoje zelene pašnike: »Za konje z dolgimi repi zahtevam 4 šilinge na dan, za konje s kratkim repom pa 2 šilinga.«

Ko so ga vprašali, zakaj ta čudna ločitev, se je mož odrezal: »Konji z dolgimi repi se lahko branijo muh in žrejo zato ves dan; konji s kratkim repom pa so tako zaposleni s tem, da se muh branijo, da snedo kvečkemu polovico toliko kakor prejšnji. To pa moram kot pošten človek upoštevati.«

Že v osmih slučajih

se ni izplačala nezgodna zavarovalnina, ker so bili naročniki v zastanku s plačilom naročnine. Tudi za Vas varovanje pri zavarovalnici »TRIGLAV« ni v veljavi, če še niste nakazali denarja za tekoči zadnji kvartal.

Iz akvaristove torbe O zgodovini vodožitja

V članku z dne 27. decembra pr. l. smo zasledovali zgodovino razvika vodožitja za časa praveka in starega veka, t. j. v arhaijski in paleozojski dobi in ugotovili, da so se pojavile prve ribe v prvi polovici starega veka. Temu sledi srednji vek, ki ga imenujemo »mezozojsko dobo«. Ta vek je razdeljen v tri tvorbe in to: v triadno, jursko in kredno tvorbo.

Za časa triadne tvorbe so dvignile plutonske sile ogromne množine usedlin, ki so nastale iz školj in drugih lupin, torej mase apnenca. — Iz okamenin te tvorbe je razvidno, da so tedaj ozivilji morja poleg ostalih živali tudi amoniti, ki so se zapirali v svoje, polžem podobne lupine kakor naš kalužnik, vendar je bil njihov pokrov dvodelen, dočim je pri kalužniku iz enega kosa. Posebno majhne pa niso bile te živalice, kajti premer njihovih lupin je 150—200 cm. V triadni tvorbi jih je bilo nič koliko, vendar so za časa kredne geološke tvorbe. — Predniki krkonov so nekateri orjaški ščitoglavci, ki so dosegli dolžino 3 do 4 metrov. Iz reda plazilcev so nam v okameninah zgornjih triadnih plasti ohranjena okostja večjih, do 2½ metra dolgih želv, do 20 metrov dolgih krokodilov in 6 do 7 metrov dolgih rib-kuščaric, s kljunom podobnim z zobmi oboroženim gobcem. Te ribe so imele štiri v plavuti spremenjene končine in veliko repno plavut, a podobne so bile današnjemu delfinu ali pliskavki. Dalje nam pokazujejo okamenine plesiosavro, manjši 3 m dolgi povodno kuščarico. Na daljšem tankem vratu je bila kačja glava, nogo so se spremenile v daljša vesla, rep je bil pa kratek. Tudi letelci kuščarji se tedaj živeli. Vnana prsta sprednjih nog sta bila zelo dolga, nazaj zapognjena in zvezana s telesom po širokih letalnih mrenah. Na kopnem so se pa razvili 10 do 20 metrov dolgi velikan — kuščarji, od katerih so hodile neke vrste na zadnjih nogah, kakor današnji avstralski klokan. Tudi predniki omenjenih klokanov so v plasteh triadne tvorbe.

Jurska tvorba nas seznaja z neko vrsto glavonožcev, ki jih imenujemo »belemite«, katerih lupina je bila zadaj koničasta, pušči podobna, ob straneh sta pa bili dve krpasti plavuti. Sprejaj so štrlele iz lupine glava in nožice. Dalje nas seznaja ta tvorba s še drugimi vrstami orjaških kuščarjev in s prvim ptičem, ki ga znanost imenuje praprtič (Archaeopteryx) in ki nas po marsičem spominja na kuščarje. Tudi zobe je imel v klunu.

V kredni tvorbi so nahajajo okamenine kravoroga, ki je bil školjka svoje vrste. Dolnji, rogu podobni del je bil s svojim koncem pritrjen na morsko dno, gornji del lupine je tvoril pokrov za odprtino roga. Tudi fosilni ostanke plazilcev te dobe so zanimivi, kakor n. pr. okostje 8 m visokega kuščarja z oklepom in 3 rogovi na glavi in s kopiti na nogah.

Med povodnjaki te tvorbe je neko bitje, ki so ga učenjaki krstili »riba-tič« (Ichtyornis) z zobmi v gobcu. Izraziti vodni ptič te tvorbe je bil ameriški »Hesperornis« s slabo razvitimi krili.

V novejšem veku t. j. v kenozojski dobi razlikujemo v glavnem dve tvorbi, terciarno in kvartarno. — V plasteh terciarne tvorbe vidimo poleg okostij ostalih živali tudi polovice, v najmlajših plasteh pa opice (n. pr. gorilo), ki jih imenujemo primati, in ki so sesalci najvišje razvojnne stopnje. Iz najmlajših plasti terciara so pa izkopali ostanke opice, ki je imela, po lobanji sodeč, več možganov, kakor ostali primati.

V kvartarni tvorbi razlikujemo diluvij in aluvij. Za časa diluvija je bilo več ledenih dob, ker je povprečna temperatura padla za 4 do 5 stopinj, kar je mejo večnega snega, ki je sedaj med 2500 do 2700 m absolutne višine, pomaknilo navzdol na 1400 metrov. Nastali so ogromni ledeniki v dolinah (n. pr. dravski ledenik od izvira Drave do Velikoveca), ki so se kasneje stali, a posledica tega so bili pravcati vesoljni potopi. V tej dobi se je pojavil človek, krona stvarstva.

Aluvij je popotopna doba, doba rečnih naplavin. V tej dobi živimo mi.

Tako smo zasledovali razvoj življenja od spočetja zemlje po semenu — ki ga imenujemo protoplasma — do človeka in spoznali, da je bila zibel življenja v vodi, ki je zlasti nam akvaristom najbolj priljubljena, ker je v zvezi z najzanimivejšim in najlepšim sportom, z akvaristovstvom.

O. S.

ral izračunati efektivno vrednost papirjev. Da bi ljudje vedeli, koliko kapitala imajo.

»A potem?«

»Potem sem z nekaj valute kupil trgovino z zelenjavo!«

»Zakaj ravno z zelenjavo?«

»Ker smo bili lačni! Nad izložbo je stalo napisano: »Prodajalna boljših živil dr. Gerberja.« Zgodaj, ko je bil še mrak, smo z okornimi dvokolnicami hodili na trg.«

Körner je vstal: »Kaj? Vi ste doktor?«

»No, da. Izpit sem napravil tisto leto, ko sem bil pri veselemu nameščen kot pisar naslovov.«

»Kako se imenuje vaša dizertacija?«

»Takole: Ali je Heinrich von Kleist jecljal? Najprej sem hotel na podlagi točnih izsledkov in analize sloga dokazati, da je imel Hans Sachs ploščata stopala. Toda predpriprave so predolge trajale. Dosti. Rajši pesnikujte!« — Anton umolkne in hodi pred plakatom gor in dol.

Körner je radovedno škilil za njim. Toda pogovora se ni upal obnoviti. Stokajoč se je vrtil po stolu in gledal svoje stihe. Odločil se je, da bo napravil rimo iz »brauchen« in »rauchen«. Nato je pogladil papir, ki je ležal pred njim, zamižal in se predal inspiraciji.

odprla. Strese jih. Kri mu udari v glavo. Odhod mu ni uspel.

»Vrata so zaprta,« pravi Anton, »sami ste jih zaklenili, zastran slepega črevesa.«

Direktor priklama, postane še bolj rdeč, potegne zapah in odide.

»Tu se zid maje,« omeni Anton in se iznova zatopi v opazovanje kölnske katedrale in poleg nje izdelane cigarete.

Körner sklene roke nad glavo in vikne: »Človek, saj to je skoraj razžaljenje veličanstva. Za take reči so časih zapirali.«

»Za take reči danes vržejo iz službe,« reče Anton.

»Vi ste to predvidevali. On se bo gotovo bal, da boste v tem primeru, če vas odpusti, pripovedovali naokrog, kako dekleta iz pisarne premetava po mizi. Mislim, da ga bo kap zadela. Vi ste predržni! Kaj boste storili, če vas zares in kljub temu odpusti?«

»Mar mislite, da je edini namen mojega življenja, delati propagando za slabe cigarete? Če odidem od tod, bom poiskal nov poklic. Eden več ali manj, to je tako vse eno.«

»Povejte mi no kaj o sebi,« je prosil Körner.

»Torej, za časa inflacije sem opravljal borzne špekulacije za neko delniško družbo. Vsak dan dvakrat sem mo-

v urad. Vi zasužite, da bi vas človek hkratu pograjal in pohvalil!«

»Premalo zaslužim! Kaj mislite, da počnem s tistimi dvostodetimi markami, ki mi jih plačujete na mesec?«

»Nisem radoveden,« razdraženo odgovori gospod Brausewetter. »Privatne stvari naših uslužbencev niso moja stvar. Sicer pa, čemu tako često prihajate prepozno? Ali imate kako postransko službo? Za to je treba našega izrecnega dovoljenja.«

»In vendar jo imam.«

»Kaj? Vi imate postransko službo? Mislim sem si že kar naprej! Kaj pa delate?«

»Živim,« pravi Anton.

»Vi temu pravite živeti?« je viknil direktor. »Vrčite se po plesnih dvoranih! Vi temu pravite živeti? Vi nimate respektja pred življenjem!«

»Samo pred svojim življenjem ne, moj gospod!« vzklikne Anton in ježno udari po mizi. »Toda vi tega ne razumete in to vas nič ne briga! Ni vsak tako neokusen, da strojepiske premetava po mizi.«

Körner je sedel za svojo mizo, prebledel je in se delal, kakor da piše. Brausewetter se je z obema rokama držal za telovnik. Najbrž se je bal, da bi mu brazgotina od jeze utegnla poči.

»Še homo govorili,« izbruhne, se obrne in hoče odpreti vrata. Niso se

Sportna nedelja

Smučarji so praznovali Novo leto doma

Južno vreme je našim smučarjem onemogočilo željeno praznovanje Silvestrovega večera — BSK je svojo turnejo zaključil z zmago

Novo leto ni bilo naklonjeno našim smučarjem, ki sicer po vremenskih razmerah zadnjih dni niso imeli preveč nad, vendar pa so pričakovali, da bodo lahko izbrali dva prosta dneva, da se bodo mogli, kakor o božiču, posvetiti najlepšemu zimskemu sportu — smučanju. Te nade se niso izpolnile. Iz vseh krajev se je že v soboto in v nedeljo javilo južno vreme. Najbolj hbrabro so se sicer podali v one naše kraje, ki jim tudi vreme ne pride kmalu blizu, vendar so bili tudi tam razočarani. Po lepem smučarskem božiču se Novo leto ni izkazalo. Smučarji so morali svoje »dilece« topot postaviti v kot ter pričakovati Novo leto v svojih domovih, v prijetnih družbah, ki sicer niso navdušeni za sport, vendar pa jim nabrže ni bilo žal. Tudi v tem »ne-sportnem« razpoloženju so gotovo naši sportniki zelo živahno prešli v Novo leto. Naša vodilna kluba Ilirija in Primorje sta svojim članom in prijateljem priredila lepa novoletna presenečenja s svojima prireditvama v kavarni Evropi in v Zvezdi. Obe prireditvi sta dokazali, da ima naša javnost do naših sportnikov velike simpatije.

Pa vendarle nismo ostali brez vsake sportne prireditve. Naš smučarski klub Ljubljana, ki se ne ustraši niti južnega vremena, je priredil v nedeljo mladinski smučarsko tekmo, katere se je udeležilo okoli 40 mladih smučarjev in ki je prav dobro uspela.

Mladinska smučarska tekma v Ljubljani

Kljub slabim snežnim razmeram je Smučarski klub Ljubljana izvršil svojo nameravano mladinsko tekmo. Sneg sam je bil zrnat, vendar nekoliko premokel in zaradi tega pretežak. Proga je bila težja kot ob normalnih snežnih razmerah. Tekmovalci so se v treh kategorijah, in sicer dečki do 12 let 1 km, od 12 — 15 let 3 km, od 15 — 18 let 5 km. Vsega skupaj se je javilo na start 41 tekmovalcev in sicer do 12 let 12 tekmovalcev, od 12 — 15 let 17 tekmovalcev in na progi 5 km 12. Med tekmo jih je izstopilo 6, ostali so prišli na cilj. Rezultati so bili naslednji:

Na progi 1 km: 1. Čiuh 5.48, 2. Jamnik

Sport po svetu

Nemci se velikopotezno pripravljajo za svojo olimpijado, ki jo hočejo povzdigniti predvsem v veličastno manifestacijo nemškega duha. Zato jih je silno neprijetno dirnil sklep ameriške amaterske atletske zveze, naj olimpijski odbor (ameriški) skrbni za to, da bi bila prihodnja olimpijada iz Berlina preložena kamorkoli. Kot vzrok je navedla domnevo, da nemški židje ne bodo mogli na start v Hitlerjevi Nemčiji. Nemški olimpijski odbor je brzojavno prošil za pojasnilo in prejel zagotovilo, da bo Amerika prišla na olimpijado s pogojem kajpa, da bodo židovski sportniki lahko neovirano sodelovali na olimpijadi.

Francoski za udeležbo v Berlinu nimajo nobenih pomislekov in se z veliko vneto pripravljajo nanjo. Po sedanjem načrtu olimpijskega odbora bo šlo na nemško olimpijado 180 aktivnih sportnikov. Za priprave teh atletov bo vlada vsako leto votala, reci in piši: milijon frankov. Stroški za odpravo bodo znesli skupno z odškodnino za trenerje, maserje, delegate in druge okroglo dva milijona frankov. Pa še zmerom trdijo nekateri, da je za sport škoda vsake žrtve!

Italijanom, ki bodo organizirali svetovno prvenstvo v nogometu, ne gre v račun, da se dosedanj neoficielni svetovni prvaki Urugvajci niso prijavili za sodelovanje. Da se izognejo poznejšim očitkom, so prepustili Fifo, naj ona odloči o morebitni na-

Pismo iz delavskih revirjev.

Delavec v novem letu

Tovarniški delavec.

Obiskal sem ga na domu. Stanuje v majhnih, pritrilni hišici. Njegovo stanovanje sestoji iz štiriokroglaste prostorne izbe, ki služi za sobo in kuhinjo niemu in njegovi družini, ki šteje z njim vred šest članov. Prišel je ravno od dela in si s toplo vodo umival zamazane roke. Žena, drobna in majhna, je tekala okrog štedilnika, ki je služil obenem za peč, in mu pripravljala kosilo.

Sedeli smo za široko mizo in govorili. Pogovarjali smo se o zimi in delu, o zaslužku pri nas in drugod. Pa sem mu zastavil vprašanje: Kaj pričakuje v novem letu. Pogledal me je začuden, kakor da ne bi praznika razumel. Žena je dvignila glavo in uprla svoje svetle oči v moja. Počasi se je moč odkašljaj in zamahnil z roko:

»Nade? Nobenih! Pogledajte, kakšno je pri nas: sestero nas sede k jedi, en sam služi. Ali morete misliti, kako je to?« nasmilni vsak dan takole družino? Muter vprašajte! Otroci so kakor nenashdi: zmerom bi jedli, zmerom odpirali usta. Mati se jih otepih in tolaži. Pa ne razumejo. Kje bo otrok razumel, da ne more zato jesti, ker ni pri hiši božjega, da bi bilo za krompir, moko, mast! Ne more. Njegovo telo potrebuje hrane, močne, tečne hrane, ker rase v višino in širino. Jaz pa prinesem na štirinajst dni nekaj čez dve sto dinarjev, na mesec skupaj še ne pet sto. Iz tega pa je, plačal izbo in oblačil šest ljudi! V prejšnjih letih je bilo bolje, zaslužili smo več in tudi dragi ni bilo tako.

Da bi bilo v novem letu bolje? Ej, želel bi, želel bi vsi, pa ne kaže prav nič. Jaz sem zaposlen, kakor veste, v tekstilni tovarni. Tam nas je okrog pet sto. Pa vsi

6.25, 3. Malis 6.37, 4. Janežič 6.43, 5. Piškar 6.51.
3 km kat. A: 1. Gale 35.10, 2. Mrežar 36.25, 3. Trost 37.05, 4. Dejanec 38.32, 5. Premelj 38.40.
3 km kat. B: 1. Bricelj 34.05, 2. Kurent 37.49, 3. Malis 38.08.
5 km: 1. Dekleva 48.49, 2. Starman 49.42, 3. Lombar 50.23, 4. Marinko 52, 5. Felle 54.26.

Kot storaj vedno v Ljubljani, se je tudi to pot primerilo, da so neznani zlikovci prestavili markacije, kar sicer za potek prireditve ni imelo neugodnih posledic, ker so bili funkcionarji na mestu. Vendar pa mislimo, da bi občinstvo lahko vsaj toliko cenilo poštrevnost in nesebičnost prireditelja, da bi, če mu že ne pomaga, vsaj pustilo markacije na miru.

Nogometne tekme ob Novem letu

Amsterdam: BSK : Ajax 5 : 3 (3 : 3).
Dunaj: Rapid : Saaz 6 : 1 (5 : 0), WAC : Vorwärts 14 : 5 (6 : 1), Rapid : Vorwärts 8 : 1 (2 : 1), WAC : Saaz 6 : 4 (1 : 4), Simmering : Slovan 4 : 1 (2 : 1).
Marseille: Donau (Dunaj) : Ferencvaros (Budimpešta) 6 : 1 (3 : 0).
Lizbona: Vienna : FC Belemezet 3 : 0 (1 : 0).

Schaffhausen: FAC (Dunaj) : Sparta (Schaffhausen) 5 : 1 (2 : 0).
Casablanca: Admira (Dunaj) : Stade Marocain 9 : 0 (4 : 0).

Angers: Libertas (Dunaj) : Stade Quimper 5 : 2 (3 : 1), Libertas : FC Angers 3 : 0 (1 : 0).

Valenzia: Slavia (Praga) : FC Valenzia 0 : 0.

Bordeaux: Kladno : reprezentanca Bordeaux 8 : 2 (4 : 0).

Kreuzlingen: Hungaria (Budimpešta) : Kreuzlingen 3 : 0.

Cherbourg: Crisana (Rumunija) : Olimpique 6 : 2 (4 : 0).

Praga: Teplitzer FC : Bohemians 2 : 1 (2 : 1).

J. A. S. O. Odborova seja danes ob 18. na tehniški. Važno zaradi bližnjih tekem. Obvezno tudi za poverjenike.

knadni prijavi in upravičenosti udeležbe. Zdi se, da bi jih le radi, videli v Rimu, te južnoameriške mojstre nogobrala! O tem se je sklepalo nedavno v Curihu, kjer so med drugim odredili tudi to, da moramo mi in Rumuni odigrati svojo odločilno tekmo najkasneje do 1. aprila 1934. Tekmo bo treba torej preložiti od 6. maja na zgodnejši termin.

Tale Amerika je sploh svet zase! Silno razgoreto občinstvo ima posebno v njenih južnih delih, ki se včasih spozabi tako daleč, da pred njim ni varen niti igralec niti sodnik niti sogledalec. Ker oblastva nikakor niso mogla preprečiti teh neizdržnih razvad, je policija posegla po bolj radikalnih sredstvih. V Argentini n. pr. je za vsako prvenstveno tekmo pripravljanih 40 stražnikov na konjih, 40 pa »prizemnih«, ki jim je deljena skupina vojakov z bombami za soljenje. Razen tega je v stadionu še precejšnje število gasilcev z brizgalnicami, ki stopijo takoj v akcijo, če si publika skoči v lase ali pa pritisne na igrarje. Včasih ta ameriška metoda tudi pri nas ne bi bila škodljiva!

Stara pesem je, da brez denarja ni nobenega sporta, pa tudi nogometnega ne. Kljub temu pa imamo na primer v Franciji primere, da niti denar sam ne zadostuje za doseganje največjih uspehov. Francoski profesionalni igralci so izborni plačani in prejema razen plač in premij svojih klubov tudi zavezne nagrade za meddrž. tekme. Internacionalci v Franciji so sploh ve-

liki gospodje: na potovanju imajo po pol franka odškodnine na kilometer, povratilo za izgubljeni zaslužek po 120 frankov dnevnic na dan. Posebna nagrada za zmago pa znaša posebej 800, za neodločni izid 600, za udeležbo samo (torej poraz) pa najmanj 400 frankov; rezervni igralci dobijo 50 odstotkov določenega zneska. Vžlic tem res udobnim eksistenčnim pogojem pa se je pokazalo, da moštva samih »skanov« niso najboljša, ker jim vendarle manjka prave morale za borbo. Zato v Franciji niso redki primeri, da so nekatera provincialna moštva nevarnejša od pariških, ki imajo v svojih vrstah številne uvožene zvezdnike iz drugih držav. Torej — sam denar tudi ni dovolj, kar je spet nekaj tolažbe za naše klube, ki jim med vsem manjka najbolj — tega.

V evropskem profesionalnem boksu se je položaj po zadnjih sklepih mednarodne boksaške unije zopet znatno spremenil. Spancu Paulinu so odvzeli naslov evropskega prvaka v teški teži ter ga priznali Italijanu Carneri, ki je zmagal nad njim. Ker pojde Carnera spet v Ameriko, bo ta zasedba ostala pač precej časa nespremenjena. Naslov prvaka v polteški teži je na razpologo, ker se mu je nedavno sam odrekel Šved Andersson. Kandidatov je več, med njimi tudi Rumun Spakon in Avstrijec Steinbach. Prvak srednje teže je Belgijec Gustave Roth, ki pa se bo moral za ohranitev naslova pomeriti s Francozom Marcelom Thilom. Glede prvaka v welterju so Angleži v laseh z mednarodno unijo, ki priznava Belgijca Anneeta, medtem ko hočejo Angleži imeti svojega Jacka Hooda. V lahki teži je prišel prav poceni do naslova Italijan Locatelli, ki se je začasno tudi umaknil z njim v Ameriko. V bantamu je brez nasprotnika Belgijec Biquet, v mušji teži pa Francoz Gyde.

Pri ogledu mednarodnega zimsko-sportnega sporeda za letošni smo opazili te-le zanimive termine: 30. in 31. 12.: Mednarodne tekme v smuku in skokih v Tatrah. 5. do 8. 1.: Angleško smuško prvenstvo v Klostertsu. 20. in 21. 1.: Saško smuško prvenstvo v Mühlleutenu. 20. do 28. 1.: Mednarodni zimskosportni teden v Inostu. 26. do 29. 1.: Nemške zimsko-sportne igre v Harfu. 27. do 28. 1.: Bavarsko smuško prvenstvo v Traunsteinu. Tirolsko smuško prvenstvo v Hallu. 1. do 5. II. Češko smuško prvenstvo v Bansk. Bystrici. 2. do 4. II.: Avstrijsko sm. prvenstvo za seniorje in stafete v Mallnitzu. Jugoslovensko sm. prvenstvo v Rateah. Planici. Mednarodne švicarske sm. tekme v Andermattu. 4. do 10. II.: Akademski sm. svetovna prvenstva v St. Moritzu. 7. do 12. II.: Nemško sm. prvenst. v Berchtesgaden. 15. do 17. II. Tekme Fise v smuku in slalomu v St. Moritzu. 20. do 25. II. Francosko sm. prven. v Suchon-Superbagneresu (Pirenej). 21. do 26. II.: Tekme Fise v Solleleu na Švedskem. (18 km, kombinacija, skoki posebej in 50 km). 26. do 28. II.: Avstrijsko sm. prvenstvo za dame in slalom za seniorje v Inostu. 3. do 5. III. Holmenkolske tekme. 10. do 11. III. Finsko sm. prvenstvo v Lahtiju.

Za Davis pokal se bo l. 1934. v evropskem pasu potegovalo še 11 držav, in sicer: ČSR, Nemčija, Švica, Avstrija, Italija, Francija, Japonska, Avstralija, Južna Afrika, Egipt in Indija. (Termini: 1. kolo do 20. maja, 2. kolo do 3. junija, 3. kolo do 21. junija, finale v evropskem pasu do 21. julija. Finale za Anglijo, ki brani pokal, bo od 28. do 31. julija v wimbledonskem stadionu.

Finska sportna zveza je nedavno za leto dni diskvalificirala svetovnega rekorderja in svojega olimpijskega prvaka Lehtinena, ker brez opravičila ni sodeloval na finski-angleškem mitingu v Helsinkih. Doživljensko diskvalifikacijo je zveza izrekla tudi nad znanim metalcem Kivijem, ki večkrat glede amaterskih pravil ni bil posebno natančen. Sicer pa je to — pri drugih atletih — podpiral tudi neki funkcionar sportne zveze in so mu bile zato za dve leti odvzete vse sportne funkcije.

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

dobro vemo, da je zdaj dober čas ravno za to industrijo, da gre blago proti in proti dobremu denarju. Tudi pravijo, da bo družba izkazala večji dobiček. Uživajo tako zaščito kakor še nikoli. Lahko bi nam zvišali pri uri, magari za pet in dvajset par, pa nič. Na uro pa plačujejo od 1.50 do 2.75 Din. Najboljši delavci dobijo po tri dinarje na uro. Če je človek sam, bi že nekako tudi s tem izhajal. Oženjen, pa še otroke po vrhu, to pa ni mogoče. Vsi smo raztrgani, da smo kakor cigani.

Novo leto, nove skrb, tako bi vam raje povedal. Otroci rasejo, zmerom več zahtevajo, zaslužek zmerom enak, delo pa od danes do jutri. Take so te nade v novo leto!

Umolknil je. Nič veselega ni bilo ta čas v tisti izbi. Žena je globoko vzdihnila, sklonila glavo, potem pa hitro pograbil prazen krožnik izpred mize in odhitela pomolav. Od nekod so se pritepli v sobo otroci, se zgneli okrog matere in vsi kakor eden zaklicali: mama, lačen!

Rudar.

Težke roke so udarjale s sekstro po tla, da so letela polena daleč na okrog. Mož je sekal drva. Čez dan do dveh v rovih s krampom ob črni diamant, potem pa še domoma zavoljo kosila in gorkote. Pozdravila sva se kot stara znanca. Še malo je posekal, potem pa sva zavila v hišo. Ob štedilniku sta se grela žena in otrok.

Rudar je razlagal svoj položaj brez vsake zagrenjenosti. Sedaj je že tri leta, kar se muči ob polovinih štihlih z ženo in tem otrokom. Dva sta mu umrla, eden za skratkino, drugi za jetiko. Tudi tretji je bolj bolehen ko zdrav.

Da bi bilo v novem letu kaj bolje, ne verjamem. Troštamo se pa, ampak bolj iz navade. Kaj bi si želel v novem letu? Nič drugega kakor redno delo. Polne šhte. Sedaj jih naredimo na mesec 13 do 19. Če bi pa delali vsak dan, bi še nekoliko lahko živeli. Zdaj smo se navadili na skromnost in bi smatrali polne šhte kot prav posebno darilo za novo leto.

Lesni delavec.

Pri nas so bile prej tri parne žage, zdaj ste še dve. Ob redno delo je prišlo tako okrog sto lesnih delavcev. Menda ni nobene panoge naše industrije kriza tako občutno zadela kakor ravno lesno. Obiskal sem lesnega delavca in ga pobral po delu in zaslužku.

»A, težko vam je kaj povedati. Menda ste že sili samih pritožb. Ampak tole pa lahko vsemo povem: mi ne obupujemo! Res je, da je zdaj močno hudo in da je cena lesu padla kakor še nikoli prej, ampak upamo, da bo tudi teh suhih let enkrat kraj in da bo potem les zopet dobil svojo ceno kakor prej. In pri nas je lesa še mnogo. Naši gozdovi so še polni najlepše jelovine in bukovine in cena tega naravnega bogastva bo šla še v milijone. Sedaj je težka tudi za podjetnika. Kar poglej-

NOVOLETNA NOVIC

mladim in starim
PRIJATELJEM „JUTRA“!

ZVESTI NACELU, DA IZPREMEMBA DOBRO DE, SMO PRIDOBILI ZA BODOČE LETO PRAVICO DO PRVOTISKA

KRASNE IZVIRNE ZGODBE S PODOBAMI

MALA KRALJICA NOČI

IZPOD PERESA G. LJUBE JURKOVICA

TA NENAVADNO MIČNA IN MILA POVEST, KI JO KRASIJO

PRISRČNE SLIKE DOMAČEGA UMETNIKA

ZACNE IZHAJATI NA OBICAJNEM MESTU MED »MALIMI OGLASI«, TAKOJ, KO BO SEDANJA SLIKANICA KONČANA.

PREPRICANI SMO, DA SI BO NA PRVI MAH OSVOJILA SRCA VSEH VELIKIH IN MALIH PRIJATELJEV NAŠEGA LISTA.

JUTROVČKI!

FAZITE NA ZACETEK »MALE KRALJICE NOČI!« NE ZAMUDITE GA! PROSITE OČKA IN MAMICO, DA NAROČITA »JUTRO«!

Združenje učiteljstva šol za defektno deco

Zagreb, 1. januarja.

Veliko število gluhonem, slepe, duševno zaostale in hrome dece v naši državi in pomankanje prepotrebniš šol za te največje reveže, je dalo učiteljem šol za defektno deco povod, da so začeli razmišljati o načinu, kako pomagati tem nesrečnikom v čim večji meri. Tudi splošni interesi to zahtevajo; saj postajajo ti reveži, prepuščeni samim sebi, največje breme in nadležnost ljudski družbi. Socialni čut, ki je viloga človeški duši, nam narekuje, da bomo v naših velikih dvorani zagrebške gluhonemnice, ki so jo zborovalci napolnili do zadnjega kotička.

Kako veliko zanimanje za ta zbor je vladalo ne samo med zainteresiranimi učiteljem, temveč tudi med široko javnostjo, kaže dejstvo, da se ga je udeležilo poleg učiteljstva omenjenih šol iz vse države tudi znatno število oseb iz najodličnejših krogov prosvetne in cerkvene stroke, kakor tudi zastopnikov tiska. Zboru je prisostvoval namestnik ministra prosvete gospod inspektor Milan Fabijanovič, s svojim obiskom pa ga je počastil tudi mitropolit iz Zagreba. Med uglednimi gosti so bili: dr. Mašek, dr. Špišić, dr. Serčer, dr. Lopašić, dr. Freund, upravnik šumske šole dr. Mandić, inspektor mestnih osnovnih šol g. Butorac, predsednik JUJ Logomernac, dr. Manzoni in drugi. Ustanovni občni zbor je otvoril ravnatelj zagrebške gluhonemnice g. Rajko Hergušić, ki je pristno pozdravil navzočce zborovalce, posebno pa ugledne goste. Poudarjal je važnost skupščine ter predlagal za predsednika skupščine ravnatelja ljubljanske gluhonemnice g. Frana Grma, ki so ga zborovalci pozdravili z navdušenimi ovacijami.

Pred prehodom na dnevni red je začasni predsednik ravnatelj Grm predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Aleksandru na Bled, kar je bilo z navdušenjem sprejeto. Nato je bilo sklenjeno, da se odposlata pozdravni brzojavki ministrskemu predsedniku dr. Milanu Srđiću ter ministru prosvete dr. Radenku Stankoviću. Zatem je predsednik podal skupščini poročilo o dosedanjem delu pripravljalnega

odbora, slednjič pa se je izvolil odbor za pretes pravil. Izmed udeležencev iz dravske banovine so bili v tem odboru g. Janežič iz Kočevja, g. Birska iz Ponovič in g. Kunst iz Ljubljane.

Nato so se pričela predavanja, ki so jih zbrani učitelji poslušali z napeto pozornostjo. Predaval je dr. Lopašić o snovi iz neurologije, dr. Serčer iz otorinolaringologije, dr. Špišić o zaščiti hrome dece, doktor Freund o govornih napakah in dr. Mandić o poučevanju dece v gozdnem zraku.

Vsa predavanja so bila znanstvena in izredno zanimiva in se je zanje g. predsednik predavateljem toplo zahvalil, a tudi s strani poslušalcev so bili nagajeni s frenetičnim aplavzom.

Po končanem dnevnem redu so zborovalci odšli na skupni obed v Sremsko menzo, popoldne pa so ogledovali zagrebške zavode za socialno in zdravstveno zaščito dece.

Naslednji dan je podal poročilo odbor za pretes pravil. Člen za členom je skupščina sprejela soglasno. Nato so se vršile volitve začasnega upravnega in nadzornega odbora. Predložena je bila samo ena lista in sprejeta soglasno. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen znani strokovnjak in prijatelj defektnih dece g. Veljko Ramadanić, upravnik doma slepih v Zemunu; za predsednika nadzornega odbora pa tudi odlični strokovnjak in prvobititelj za boljše bodočnost bedne dece g. Fran Grm, ravnatelj ljubljanske gluhonemnice. S tem je skupščina končala svoje delo. Predsednik Grm se je zborovalcem zahvalil za udeležbo in sodelovanje. Izrazil je željo, naj bi ustanovljeno Združenje učiteljev šol za defektno deco rodilo obilo sadov nedolžnim otrokom, njihovim učiteljem ter tako tudi narodu in državi. Zborovalci so zapustili dvorano s prijetno zavestjo, da se je potek zborovanja vršil v popolni harmoniji in so učitelji šol za defektno deco pokazali, da stoje etično na dostojni višini.

Ljubljanski šolarji se smučajo na Rakitni

V počitniškem domu na Rakitni nad Borovnicami preživlja v okrilju ljubljanske šolske poliklinike svoje božične počitnice 25 šolskih otrok iz Ljubljane. Na ugodnem terenu se otroci pridno vežbajo v smučanju. Kakor nam poročajo, so se lahko z uspehom smučali tudi oba ravnokar minula praznika, ker je temperatura skoro redno padla ničlo, tako da je smuka še vedno prav ugodna. Otroci so vsi zdravi in veseli in ostanejo v počitniškem domu še do 10. t. m. Oskrobo in nadzorstvo nad njimi ima zdravniška šolske poliklinike g. dr. Lunaček.

venci zelo ponosni. Mojster se zavzame za vsakega tovariša, zlasti pa še za svoje Slovence, bodri jih in jim skuša pomagati, če so v stiskah. Le Nučič je tisti, ki spravi na zagrebški oder kako naše delo ter se tudi potrdi, da se gledališče napolni. Svoji tovarišem je vedno dober prijatelj, ki ne pozna teaterskih intrig. Pripriloli se je, da je že kak njegov priznani kolega stal na cesti, aš bolra kriza ne pozna razlike, še manj pa mati uoda. Pa se je zavzel zanj Nučič, ki ne govori samo z besedo, temveč tudi s srcem, — in zmagal je.

V obredni na steni visi elika Podgorake v vlogi Shawove sv. Ivane. Ironični Irec je prav zaradi te vloge postal Podgorški lastni portret z lastnim dopisom, kajti pisala mu je bila neka njegova znanica Angležinja, da bi se igrala v tej vlogi nikler ni. Umetnica se je avtorji prav po shawovem zahvalila; poslala mu je svojo sliko s podpisom: »Shawu Podgorake«.

Umetnica mora na sejo. Poslovimo se in z Nučičem ostanova sama. Mala Nadica mu eloni na preih in se emehlja, pred nama ee pa vrste spomini. Mojster odpre predalnik, zazreva se v slike in preteklost zbriži mimo naju.

Skozil okno živigne solnčni žarek. Vedno bolj prevladuje tiha domačnost. Neprijetna beseda zavrne. Nučič se razmeha, njegov lepi mladeniški obraz zažari in epet in apet priliškuje tistim jasnim zvokom, ki jih poslušajo njegovi učenci s tihim občudovanjem.

Zaiskrita se kristalni čaši vina, nazdravila ei. Mala Nadica se dvigne in mi pokaže očkovo uro. Slučajno pogledam na kazalnik in ee zabudim, da je že tako kasno.

Težko se poslovim. In ko korakam po stopnicah, mi je tesno in samotno v duši. Počasi in zamisljen se vrtam v vrvež nemirnega Zagreba.

Gustav Striška.

Pri Nučičevih

Zagreb, decembra.

Naša umetnika stanujeta konec Deželiceve ulice, kjer ju s Putnikovega trga prijazno pozdravljajo visoki kostanji. Po svetlih sobah je različit blazodejni mir. Tišino moti samo ljubko vrtiljanje nežne hčerke Nadice, ki vsekega novodošlega »stričke« radostno pozdravlja.

Nužič in Podgorake! Koliko lepih spominov me veže na nju! Kako se je mojster boril, ko je prišel s prvim slovenskim gledališčem v Maribor, koliko volje, skrbi, neprespanih noči je bilo za njim, preden je uspeval.

Takrat smo bili vsi kakor ena družina in šlo je. Podgorake je bila zlata kolegica, vesela, ekromna in globoka duša. Danes je prva jugoslovenska tragedinja, a ostala je leta na vznolter živeča, ustvarjalca duša, ki se žudovito izpopolnjuje, le resnejša je, saj je oblagodarnost a skrivnostno materinstva. Koliko snuleta ta dva umetnika, koliko sta narodu že dala, a mu še vedno daje! Na Nučiča in Podgorake so zagrebški Slo-

Žena v sodobnem svetu

Ženski pogled v preteklo leto

Zadnja desetletja so pomenila za ženo dobo podviga, dobo napredka, ki je prinesel dotlej nesluten prevrat v njeno življenje. Prvič tekom stoletij se je žena zavedala, da je tudi ona človek, prvič je glasno manifestirala za priznanje polno vrednega človečanstva. Bilo je treba bojev in naporov, da je premagala stoletja starih tradicij, ki jo je oklepala s predsodki, ki so spreminjali njeno življenje v nevredno, čisto celo v nečloveško živaljenje. Može vere so dvomili, ali ima tudi žena dušo, može znanosti so po dvomili o njenem razumu. Vse te dvome je žena premagala tekom zadnjih desetletij, a k zmagi ji je pripomogel, ker jo je deloma k borbi prisilil — razvoj. Ko se je ženi odprla pot do izobrazbe, tedaj so začeli padati predsodki in najvrednejši moške so stopili ob stran žen, so podpirali njihove zahteve s polnim priznanjem potrebe po njihovem sodelovanju v javnem življenju. Tako so žene najbolj kulturnih držav na svetu slavile popolno zmago z dosegom državljske enakopravnosti spolov in za najmlajšo žensko generacijo je pomenjalo to vprašanje samo se zgodovinsko dejstvo. Zeno življenje je šlo nazaj, resno se je razmislilo o pomenu njenega sodelovanja pri ustvarjanju kulturnih vrednot, pri oblikovanju nove družbe. O tem ne pričam samo prizadevanje žen, ampak tudi delo moških, ki izražajo to prepričanje pri iskanju novih poti. Edinole popolno priznanje vrednosti ženske enakopravnosti za kulturni razvoj družbe je moglo ustvariti dela, kakršna je n. pr. knjiga sociologa Ernsta Bergmanna »Spoznavni in materinski duh« (Erkenntnisgeist u. Muttergeist). Vsebinska knjiga je dokaz globoke prepričanja o potrebi enakopravnega sodelovanja spolov. Pisatelj pokazuje na žensko gibanje kot na zgodovinski pojav, čigar pomen danes še ne moremo doumeti v celoti. Šele popolna odstranitev nadvlade enega spola nad drugim in zdrava razdelitev vlog med spoloma na osnovi formule: moški duh — duh spoznanja, ženski duh — materinski duh — bo prinesla v sožitje ljudi pravih odnosov. Kajti žena je ohranujoči element za po svoji naravi in socialni nagon in nagon za red je po pisateljevi mnenju mnogo bolj razvit pri ženi nego pri možu. Svoje trditve zanimivo utemeljuje na podlagi bioloških izsledkov. — Kot dela, ki poudarjajo pomen ženskih lastnosti pri oblikovanju družbe lahko navedemo tudi M. Værtingovo: Die weibliche Eigenart im Männerstaat u. die männliche Eigenart im Frauenstaat ter Sir Galahad: Mütter und Amazonen. Te knjige so tiptične zlasti zato, ker temeljejo kot izhodišče za podkrepitev svojih trditve in nazorov dobo materinskega prava. Toda vemo, da je zadnje desetletje nastala ogromna literatura, ki se bavi z ženskimi problemi, bodisi da jih odeva

v beletristično ali znanstveno obliko. Vse povsod pa stopa v ospredje žena kot polnovreden človek, ki skuša doprinesiti svoj delež v družbenem snovanju ob strani moža. Skoro povsod žanje za svoje stremeljenje, priznanje in celo odobravanje.

Ta ženin podvig je trajal do gospodarske krize. Takoj, ko je kriza začela naraščati, pa so se pojavili glasovi proti ženi. Deloma vsled naivnosti, deloma vsled demagogije so pokazali na ženo kot na krivca naraščajoče bede, povzročene po brezposelnosti. Nekateri so zavili svoje kruhorstvo v ideološko odelo in so rekli: vsled ženske emancipacije trpi materinstvo, žena naj gre nazaj v družino. Ti poslednji so imeli največ uspeha, vsaj jim verjamejo celo žene. In tako je prišlo — ne brez ženske krivde, da je žena najnižje padla tam, kjer je stala najvišje: v Nemčiji. Kako ponosno so nemške žene korakale poleg moških, pokazovale na pridobitve svoje osvobodilne borbe, a danes so popolnoma izključene iz javnega življenja; nikjer, celo v lastnih družinah nimajo pravice do volilnega mesta, a principialno pravico do koščka kruha imajo samo tedaj, če ga ne oddajojo moškemu. A v stopinje Nemčije stopajo tudi ostale države, druga za drugo. Nekateri bolj počasi in po ovinkih, a druge naglo, z odkrito gestjo. V fašističnih reformah iščejo rešitve pred gospodarskim polomom. Teh reform je v prvi vrsti deležna žena. Ženo je treba ozdraviti od njene blodnje težnje po osamosvojitvi, po gospodarski neodvisnosti, po ustvaritvi lastnega duhovnega življenja. Treba je demontirati njeno izobrazbo, omejiti dostop v poklice — pa bo zopet vzklilo zdravo družinsko življenje. Za to življenje pa je dovolj, če se zna žena »slogiti« s senenim vozom kakor je to veljalo glede njene izobrazbe pred 80 leti. V nadomestilo za samostojnost za izobrazbo, zlasti pa za kruh, priporočajo ženi, naj rodi čim več otrok. Ne da bi jo vprašali, s čim jih bo preživljala. Tako se je zlasti v Italiji začela zopet besna propaganda pod geslom »Imejmo več otrok! Čim več revščine, temveč otrok! In na čigav račun: »Popolo d' Italia« piše, da naj se italijanski narod zaveda, da nepoči lahko kmaul dan, ko bo Italija imela dovolj zemlje, a premalo ljudi. To je fašistična morala. Ali naj italijanska mati z rodo čim več otrok, da se bodo njeni otroci razmahali na račun in v škodo otrok drugega, v tem primeru našega naroda? In vobče, ali je to tista sreča, ki jo prinaša fašizem ženi, ki naj rodi otroke samo kot sredstvo za ekspanzijske potrebe nerazumnih imperialistov?

V silno težkem položaju je danes žena. Vprašanje je, ali je toliko samostojna, da bo ocenila situacijo, spoznala pot in sledi, svojemu spoznanju — ali bo podlegla in zopet zapadla v topost?

Kriza in žensko delo

Dr. Margerita Phibert je objavila v službenem glasilu mednarodne borze dela razpravo o vprašanju: ali je mogoče da se izloči žena od zaposlitve v gospodarstvu in do katere meje; ali bo izločitev žene iz gospodarstva življenja olajšala gospodarsko krizo in kakšne bodo posledice, če se to zgodi. Pisateljica je zbrala mnogo materiala iz raznih držav o ženskem delu in o brezposelnosti med delovnimi ženami. Zelo zanimivi so podatki o ženskem delu v Združenih državah Severne Amerike, kjer so ugotovili, da dela 90 odstotkov žen zaradi gospodarske potrebe. V Pensilvaniji so se obrnili na 4000 družin z vprašalnimi polami. Iz odgovorov je razvidno, da skoro polovico teh družin preživljajo žene s svojim zaslužkom. V Avstriji je izjavilo 95,3 odstotka žen, da bi opustile delo, če bi moški oziroma družinski oče zaslužili dovolj za vzdrževanje družine. Na podlagi zbrane statističnega gradiva priključuje Phibertova, da četudi je dvojno obremenitev žene pri današnjih delovnih pogojih težko zlo, se more vendar iz mnogih upravičenih razlogov trditi, da bi izločitev žene od dela močno poslabšala gospodarsko stanje delavskih družin, ker se ne more pričakovati, da bi se moževa plača dvignila za 50 do 75 odstotkov, kolikor bi bilo potrebno za nadomestek ženinemu zaslužku. Ako bi se pa izločila žena samo iz bolj plačanih služb, tedaj bi se brezposelnost znižala le minimalno. Phibertova pripominja, da je čudno, da se današnje stremeljenje, izločiti žene iz služb, nanaša samo na one pozicije, ki so bolj plačane, to so pa prav tiste službe, kjer delo ženski konstituciji najmanj škoduje.

Kaj se pripravlja za ženo?

Nikdar še ni gledala žena tako s strahom v bodočnost kakor danes. O novem udarcu poklicni ženi razpravlja A. Štebi v zadnji številki »Ženskega pokreta« pod gornjim naslovom. In sicer razmotriva o novi uredbi za poštno-brzojavno službo, ki je bila nedavno predložena narodni skupščini. Po tej naredbi — če bo sprejeta — ne sme biti v gotovih panogah te službe zaposlenih več kot 30 odstotkov žen. K tej naredbi piše A. Štebi:

»Pred vsem smatramo, da taka uredba ni v skladu z ustavo in zakonom o državnih uslužbencih. Oba ta dva zakona sta zgrajena na edino pravilnem stališču, da imamo vsi, brez razlike spola enake pravice in enake dolžnosti, kadar gre za državno službo. Niti ustava niti zakon o državnih namestnicah ne nudi pogojev, da se z uredbo ureja procentualni odnos med moškimi in ženskimi državnimi namestnicami.

Dalje smatramo, da bo tako procentualno odredanje sorazmerja jako škodljivo za službo samo. Morebiti bo prošla za službo, ne mesto zelo sposobna in vestna žena, ali nesreča zanjo in za službo, če bo nadstevila glede na dovoljenih 30 odstotkov. Na njeno mesto bo morda sprejet nesposoben in nevesten moški — samo zato, ker je moški. Toda bojimo se, da bo poleg te škode še drugih, vsled katerih bo zopet pred vsem trpela služba. Ker bo dovoljen tako majhen procent žen, bo med njimi tekmovanje za protekcijo vplivnih oseb in zopet bodo sprejete v prvi vrsti tiste, za katere se bodo zaveze višje osebnosti, ne glede na sposobnost. Od nekdanjega naglašanja feministike, da je treba izvesti med uradnim svetom najstrožjo selekcijo in da se brezobzirno

še delo za zmanjšanje brezposelnosti in izboljšanje gospodarskega stanja, če bi najkonsekventneje in najstrožje izvedli načelo, da ne sme niti en državni uradnik prejemati poleg plače še po en, dva in več honorarjev. Izvesti bi bilo treba načelo: za vsako delo po en delavec.

Vsi znaki kažejo, da se pripravljajo naši delavni ženi črni dnevi. Začelo se je s

tem, da so zaprti ženski učiteljske šole, nadaljevalo se je s prepovedjo spejema žen na višje pedagoške šole in s postavljanjem moških na mesta, za katera so žene prednostne (glej članek »Muškarci po ženskim znanstvenim šolam« v zadnji številki »Ženskega pokreta«) in naposled se odreja procentualni odnos med moškimi in ženskimi državnimi namestnicami.

Med našimi na jugu

Na obisku pri slovenskih delavskih družinah

Iz življenja slovenskih priseljencev. Redkokdaj mislimo na tiste, ki jih je borba za vsakdanji kruh vrgla daleč na jug naše države, da bi si tam po rudnikih in tovarnah ustvarili skromno življenje. Kje so, kako se jim godi? Eni so se ustavili že v prestolnici sami, drugi so odšli južneje, se vdinjali prvemu podjetniku ali pa so, nezadovoljni s pogoji, ki so jim bili stavljeni, odšli naprej, še bolj južno in se po sili razmer ustavili v kraju, ki jim ni bil ne po legi ne po razmerah všeč. Tam so obstali, prišli za delo in zdaj jim teče življenje enolično, časih celo obupno, brez sleherne nade na izboljšanje. Slovenske ljudi najdeš v vseh večjih rudarskih revirih Sumadije in Stare Srbije: od Ralje preko Rtnja pa do trepčanskih rudnikov se vleče njihova pot.

Onidan sem se odpravil v tiste kraje, ne ravno da bi videl naše ljudi in se seznanil z njihovim življenjem, toda naključje je hotelo, da sem se sešel ravno z njimi.

V brzovlaku

Brzovlak je drvel iz Beograda v Sumadijo, v srce Srbije. Na desno in levo so vstajali griči, izginjali in se zopet prerivali mimo nas, mali, okrogli. Ob njih in na njih lepji razsejane srbske vasi, iz katerih se odražajo beli, kvadratasti dvori srbske seljaka. Sneg je pobelil tla in strehe hiš, v mrazu se je prevleklo drevje s cvetočim ivjem.

Vozil sem se v družbi dveh mladih mater. Ena izmed njih je črna, njeno približno petletno dete je tip južnjaškega otroka. Iz razgovora sem zvedel, da sta Italijanki. Ze drugi dan se vozita iz Milana in potujeta naravnost v Sofijo. Tam je pri nekem večjem podjetju zaposlen mož, oče male punčice. Zdej sta bili doma v Italiji pri stari materi. Na moje vprašanje, če je v Sofiji veliko Italijanov, je gospa prikimala: cela kolonija in to povečini v dobrih službah.

Druga mati, ki je v naročju držala jedva kakih deset mesecev starega fantiča, je bila Slovenka. Vesela je bila, ko je ališala, da sem Slovenec. Ni se nadejala, da bo naletela prav tukaj na kakega domačina. Potuje iz Kranja naravnost v Ohrid. Tam službuje mož, Slovenec. Lani, ko je bil na dopustu v Sloveniji, se je z njo poročil, zdej pa jo je pozval, da pride k njemu, da si tam doli uredita prijetno zakonsko gnezdece. S seboj mu nosi zaklad: desetmesečnega otroka, ki ga on še ni videl. Povedala je, da je v Ohridu že nad petdeset Slovencev in da ji slovenske družbe torej ne bo manjkalo. Pomolvil sem jo za dolgo vožnjo, saj je imela pred seboj še celih 28 ur poti, medtem ko jih je napravila doslej komaj dobrih enajst. Toda njen obraz se je samo smehljalo. V duhu je videla pred seboj srečni obraz svojega moža, ki jo željno pričakuje na skopljanskem kodovoru, kaj potem vse muke dolge vožnje!

V prijetnem, toplem vzdušju kupeja se je vil pogovor veselo zdej v nemškem zdej v slovenskem jeziku. Mimo nas izginjajo cele pokrajine: vasice, trgi in mesta. Prav žal mi je bilo, ko sem moral v Lapovem iz-

stopiti, da sem lahko krenil po novi progi proti Kragujevacu.

Kragujevac

V veliki kupe tretjega razreda so se natrpali srbski trgovci, kramarji in kmetje, ki so se vračali z vašarja (seminja), ki se je ta dan vršil v Lapovem. Govorili so povečini o kupčiji pa o slabih časih. Pritoževali so se nad zgodnjo zimo, za katero pravijo stari ljudje, da bo topot silno ostra. Ugajala mi je izgovorjava teh ljudi, samih pristnih Sumadijcev. Mehka in zvočna beseda udarja v uho napol kakor pesem.

Počasi izstopajo. Kupe se začne prazniti. Blizamo se Kragujevacu, katerega prve hiše se že oddaleč vidijo. S kolodvora jo mahnem naprej v mesto, v prvi večji hotel. Tu sem že pri naročanju naletel na prvega Slovenca, ki je tu zaposlen kot plačlini. Takoj sva bila v živahnem razgovoru. Slovenec je v Kragujevacu okrog tisoč. Vsaj toliko jih cenijo. Največ jih je zaposlenih v državnih tovarnah in delavnicah. Kragujevac je znan ravno zaradi velikih vojnih arzenalov. Tu so Slovenci zaposleni kot delavci in predelavalci. Preje je bilo uslužbenih tudi nekaj inženjerjev in kemikov. O Slovencih v Kragujevacu je sicer »Jutro« že objavilo več daljših člankov, a tu naj sledijo vtiski z bežnega obiska.

Zahvalil sem se natakarku za informacije, spil skodelico sumadinskega čaja in se odpravil po mestu. To je eno najlepših srbskih mest. Ulice so široke in tlakovane s kaldromo. Mnogoča trgovin in drugih javnih lokalov ti že na prvi pogled pove, da je Kragujevac tudi važno trgovsko središče Sumadije. Ogledal sem si moderno urejen živilski trg, ki je v vsakem času obilno založen z zelenjado, sadjem in drugimi poljskimi pridelki. Cene v vsem, zlasti pa pri perutnini, daleč konkurirajo s cenami na ljubljanskem trgu in marsikatera ljubljanska gospodinja bi bila tu zelo zadovoljna.

Pot me je vedla tudi mimo kragujevaške gimnazije, ki je pravkar praznovala 100letnico svojega obstoja. Kragujevac je pred dobrih sto let predstavljalo politično središče takratne kneževine Srbije in Obrenovič so skrbeli, da je bil hkrati tudi gospodarsko in kulturno. Lepe pravoslavne cerkve, ena komaj pred par leti zgrajena, so pravi krajci celotni sliki Kragujevca. To mesto je tudi eno izmed tistih redkih srbskih mest, v katerem ne najdeš skoraj nikakih sledi turskega robstva.

Sprehod po mestu sem moral skrajšati zaradi noči, ki se je počasi vlegala na pokrajino. Zavil sem v »kafano«, kjer je shajališče Slovencev. V kotu ob peči je sedela ob široki mizi skupina ljudi. Iz razgovora sem spoznal, da so Slovenci. Izmenjali smo par besed in že sem sedel med njimi v živahnem pogovoru. V razgovoru, ki je tekel ob časi pristnega župskega vina, so se kržali dialekti: poleg Gorenjca je sedel Stajerc, poleg njega Dolenjec in Notranjec. Od povsod jih je prignala in zbrala usoda na tem mestu.

Slovenci se v Kragujevacu živahno gibljejo. Poleg beograjske je kragujevaška kolonija najmočnejša in tudi najagilnejša. Svoj nastanek ima v letu 1922, ko so tu vojaški arzenal dokončali in dogradili. Tedaj so odprti rok sprejemali Slovence v zavod kot najboljše in najpridnejše delavce. Dotok naših ljudi je rastel prav do zadnjih let. Prav za prav ga je ustavila kriza. Vendar pa šteje ta kolonija tridesetino vsega kragujevaškega prebivalstva. Tu di naši obrtniki: mizarji, krojači, čevljarji, mesarji, natakarkji in gostilničarji so našli ravno tu kaj ugoden teren za svoje obrti. Res je od krize hudo prizadet tudi Kragujevac, vendar je za naše obrtnike tu še vedno obstanek. V mestu je poleg delavstva in obrtnišva tudi nekaj slovenskih uradnikov, častnikov in podčastnikov.

Ker je bila kolonija že v par letih številčno zelo močna, se je pokazala nujna potreba po društvu. »Triglava« ima zdej svoje lastne lokale, v katerih prirejajo družabne prireditve. Nastopajo tudi z igrami, za katere skrbi marljiv dramski odsek. Vezni z ožjo domovino so trdne, nanjo veže predvsem društveno delo in naša narodna pesem, ki enako navdušuje Sumadijce kakor Slovence. Slednje sem občutil sam, ko sem sedel sredi slovenske družbe, ki je začela prepevati naše lepe narodne pesmi. Kavarna se je že od prvih pesmih začela polniti in domačini so zadihljeni poslušali naše pesmi in jih potem na polna usta hvallili. Pozna ura je že bila, ko smo se razstali.

Drugi dan sem opravil svoje posle in z večernim vlakom odpotoval proti Stalaču.

odtu pa do Paračina in po lokalni železnici do Rtnja.

Rtnanj

Rtnanski rudniki so spravili v svoje dnevne kope in rove veliko število naših rudarjev iz Zagorja, Hrastrnika, Trbovelj in tudi Rajhenburga. Lahko rečemo, da je to naša največja rudarska kolonija v Srbiji. Pokrajina, v kateri se nahajajo rtnanski rudniki, je pusta, skoraj mrka dolina, ki jo zapira od vzhodne strani znano rtnansko gorvje, vsebuje po mnenju strokovnjakov polno rudnin. Zdej je to zaposlenih okrog 1200 rudarjev, med njimi nekaj sto Slovencev, nadalje poleg Srbov mnogo Arnavtov, Rumunov in celo nekaj Nemcev.

Slovenski rudarji so se težko zvičili v ondote prike. Doma navajeni na čistočo, so se tu morali boriti z najelementarnejšimi pojmi higijene. Največ so trpeli zaradi pomanjkanja pitne vode in primerne stanovanj. Stanujejo v majhnih hišicah, ki so jih preuredili po svoje. Rože na oknih te spominjajo na domačnost slovenskih kmečkih hiš. Zdej vsi poznajo Slovence po čistoči in redu.

Zivljenje je to zvezano s težko borbo za vsakdanji črni kruh. Zaslužek je prav majhen, jedva za golo življenje. Sami trdijo, da so jih prevarili agenti, ki so jih spravili semkaj. Razmere so jim slikali solčno, obljubljali boljše mezde kakor doma in jih na ta način na stotine zvalili ne samo v rtnanske rove, ampak tudi drugam. Toda od vseh tistih množin rudarjev jih je ostalo tu razmeroma le malo. Ostali so samo poročeni rudarji s svojimi družinami. Nismo zmogli več za povratek v Slovenijo, pa so ostali, čeprav ne radi, po rudnikih in se predali trpi usodi. Rudniški podjetniki tu ne skrbje za svoje delavstvo kakor drugod. Redki so oni, ki so postavili svojim rudarjem stanovanjske hišice. Brezobzirno ravnanje podjetnikov in njihovih delodajalcev jim ubija veselje do dela in do življenja. Saj še ni pozabljen primer, ki se je odigral v resavskih rudnikih, last Jocića iz Beograda, kjer je podjetnik delavstvu izplačeval mezde v bonih, ki jih rudar ni mogel zamenjati drugje kakor v rudniškem konzumu in rudniški kantini. Zaradi tega nesocialnega postopanja se je delavstvo podjetju uprlo, tako da je prišlo do poboj in ubojev, po katerih je šele javnost zvedela za vso umazano afero. Pri teh rudnikih je bilo zaposlenih tudi več slovenskih rudarjev.

Naši rtnanski rudarji so mi pravili tudi o življenju drugih naših delavcev, ki so razkropljeni po vsem vzhodnem delu Srbije. Povsod trijo zaradi nesocialnega ravnanja podjetnikov, zaradi klime, ki je v teh krajih pozimi ostrejša kakor pri nas, pa tudi zaradi skrajno nizke mezde, ki zadovoljuje primitivno skromnega Albanca pa slovenskega civiliziranega rudarja. Otroci pogrešajo domače besede. Redkokdaj zaide v te kraje duhovnik. Najbližje župnije Niš in Zaječar so pa od njih več ko sedemdeset kilometrov oddaljene. Sami težijo zaradi te zapuščeniosti in si močno želijo povratka v domače kraje. Resnično, ti rudarski kraji in razmere v njih niso še ugoden teren za priseljevanje.

—c.

Mali oglasi

Vrednote ... beseda 1 Din, za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (36) Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah ČERNE — juvelir Ljubljana, Wolfova ulica 3	Razno Vsaka beseda 1 Din, za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (37) Telefon 2059 PREMOG suha drva POGAČNIK Bohoričeva ul. št. 5 VIHČE NIMA VSEGA — kar potrebuje, zato naj vsakdo pregleda »Jutrova« mali oglase, kjer bo našel kar išče.
Kapital Vsaka beseda 1 Din, za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (16) Bančne vloge nakup, prodaja in zaloga. Najboljše in najhitreje — Poslovni zavod d. d. Za prejšnja ali za šifro pa 5 Din. (16) Pridelki Vsaka beseda 1 Din, za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (33) Fiziol vsake vrste kupa vsakega vina Ed. Suppan. Prijava 4498-33 Pitčjo hrano prvo vrste, za vsake vrste, po vsaki vrsti, za vsake vrste, Sever & Komp., Ljubljana, Gnezdarska cesta št. 3 4491-31	STAMPILJE-EIKER GRAVERSTVO Ljubljana, Sv. Petar in Pavao Norveško ribje olje najkakovostnejše, sveto, vedno v zalogi. Naročila uspešno proti povzetju. Piccoli, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 6 348-6

„ŽIVLJENJE IN SVET“ V LETU 1934

Kakor doslej tako bo tudi v novem letu priobčeval edini slovenski poljudno znanstveni obzornik »ŽIVLJENJE IN SVET« izbrano štivo, ki bo razpravljalo o vseh aktualnih vprašanjih moderne znanosti in človeškega napredka s številnimi slikami.

Za novo (15.) knjigo smo si pridobili med drugimi novostmi temeljito delo dr. Vlad. Travnerja:

KUGA NA SLOVENSKEM,

v našem jeziku prvo delo, ki obravnava ta izredno komplirani problem sistematično iz vseh vidikov in v skladu z najnovejšimi izsledki vede.

Nadalje bo izhajal velezanimiv in bogato ilustriran potopis mlade Američanke Margite Matches

DIVJI PARADIŽ,

kjer žive zadnja plemena glavorezov in kjervladajo še strašne zablode in običaji človeškega plemena.

Vsi oni, ki se zanimajo za razvoj moderne tehnike, bodo imeli v ilustriranih tedenskih pregledih

TEHNIČNE NOVCSTI

bogato in poučno štivo, pisano tako, da bo vsem umljivo. Poleg drugih novosti bo vsebovala nova knjiga tudi ilustrirano serijo

LEPO OBNAŠANJE,

za one, ki si žele zabave, pa smo poskrbeli nove prav tako ilustrirane rubrike, kakršnih nima noben časopis v naši državi. Navzile vsebinski in ilustrativni izpolnitvi našega obzornika ostane naraščajoča nespremenjena. Za naše naročnike pa pripravljamo med letom še nova presenečenja.

»ŽIVLJENJE IN SVET«

Ljubljana, Knafljeva ul. 5.

»ŽIVLJENJE IN SVET« izhaja ob nedeljah ter stane na leto (dve knjigi) 80 Din, za pol leta (ena knjiga) 40 Din, za četrt leta 20 Din, mesečno 8 Din, Posamezni zvezki se dobivajo po 2 Din.